

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

365

OCTUBRE - NOVEMBRE 2018 | 4€

ALEXANDER MELNIKOV
Un pianista de molta volada

'KÀTIA KABÁNOVA'
Janáček torna al Liceu

BROSSA QUARTET
Trencant les fronteres
de la clàssica

CINQUANTA
ANYS ALS
ESCENARIS

GERMANS CLARET

DOSSIER: BARCELONA: A LA RECERCA DE LA CAPITALITAT MUSICAL

JANÁČEK
8 —
22 NOV

20¹
Liceu
Opera
Barcelona

MÉS VIUS
QUE MAI

KÀTIA KABANOVA

EL GRAN SACRIFICI
DE LA LLIBERTAT.

DIR. MUSICAL Josep Pons DIR. ESCENA David Alden CAST Patricia Racette (Kàtia Kabànova), Nikolai Schukoff (Borís Grigórievitx), Vladimir Ognovenko (Saviol Prokófievitx Díkoi), Rosie Aldridge (Marfa Ignàtiévna Kabànova), Francisco Vas (Tíkhon Ivànitx Kabànov), Antonio Lozano (Vània Kudriaix), Michaela Selinger (Varvara), Josep-Ramon Olivé (Kuliguin), Mireia Pintó (Glaixa), Marisa Martins (Fekluixa) ORQUESTRA SIMFÒNICA I COR DEL GRAN TEATRE DEL LICEU DIR. COR Conxita García

LICEUBARCELONA.CAT – 902 787 397 #KATIAKAVANOVALICEU

UNA DE LES MEVES LECTURES D'ESTIU ha estat una novetat bibliogràfica de l'editorial Pagès Editors: *Good by, veritat. Una aproximació a la postveritat*, un llibre signat per Joan Garcia del Muro Solans, catedràtic de filosofia a l'Institut Obert de Catalunya i professor a la Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull. El llibre va rebre el 34è Premi d'Assaig Josep Vallverdú 2017. Una lectura del tot recomanable.

El terme “postveritat” sembla que està de moda darrerament i tothom en parla de la mateixa manera que, fa unes dècades, es parlava de la postmodernitat com d'un concepte innovador malgrat que no tothom tenia clar què volia dir.

Segons Joan Garcia del Muro, el que coneixem avui en dia com a postveritat fa referència a la creença cada cop més estesa que “la veritat s'identifica amb allò que volem que sigui veritat”. És a dir, “la veritat ha estat desvinculada completament dels fets, separada d'ells”.

Ja Aristòtil, a la *Retòrica*, descrivia els arguments patètics –és a dir, dirigits a les passions, al *pathos*– com molt més efectius que no els dirigits a la raó i criticava els sofistes per practicar l'art de convèncer, fins i tot si és mentida.

Fa un temps esmentàvem el sociòleg

Zygmunt Bauman fent referència al concepte de modernitat líquida, amb què definia la progressiva relativització de la societat i la pèrdua dels referents i valors sòlids en què fins fa unes dècades es fonamentava la societat. La pèrdua dels referents i, per tant, d'un imaginari compartit, va lligada també a la dissolució del valor de la veritat i, com tots els extrems que s'uneixen, això ataca directament l'exercici de les llibertats a què té dret l'ésser humà.

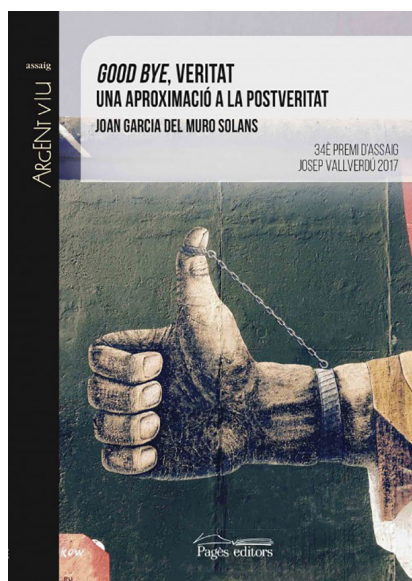
En diluir la veritat, la noció de veritat, s'esvaeix també l'espai per a un diàleg significatiu, per a un pensament crític i apareix el perill que el sentiment i la subjectivitat sigui l'únic criteri per jutjar el valor d'un fet.

La facilitat amb què una fal·làcia es pot estendre avui en dia, afavorida per la dimensió d'immediatesa mundial que tenen les xarxes socials a l'hora d'emetre un judici de valor, no tan sols ataquen la persona afectada i el seu dret

de defensar-se, sinó que ataquen també la pròpia noció de veritat. És a dir, la veritat perd el seu valor en el moment en què es fa un abús de la mentida i es perd la capacitat de discernir racionalment entre el que és veritat o no ho és. I en un context en què és més fàcil creure's una notícia que apel·li al sentiment morbós però també compassiu de les persones, qualsevol manifestació d'injustícia, sigui certa o no ho sigui realment, serà considerada veritat i difosa arreu del món abans que sigui possible demostrar-ne la veracitat. I encara més, la rapidesa amb què es pot transmetre una falsa veritat fa que, sovint, aquesta tingui conseqüències abans que se'n mostri la veracitat. ¿Qui no ha emès

mai un judici de valor sense contrastar la informació, abans de demostrar-se'n la veracitat?

Aquesta realitat fa que tota la societat esdevingui víctima de les seves pròpies creences. La postveritat s'ha convertit en el nou opi per al poble, i fa que la capacitat de discerniment sigui un valor a la baixa. I això és un perill de dimensions incalculables en totes les àrees de la vida humana, incloent-hi l'artística. ➤

LES PROPOSTES DE LA DIRECTORA

1

LIFE VICTORIA A LA GALERIA TACHÉ

El format de concert aperitiu dels dissabtes a les 12.30 h que ofereix el LIFE Victoria a l'espai diàfan de la Galeria Carles Taché és una bona manera de començar el cap de setmana. Les joves artistes impulsades pel festival enguany, són: N. Labourdette i L. Liberal (13 d'octubre), C. Toledo (20 d'octubre) i I. Mas, H. Ressurreicao i N. Garcia Puigdollers (27 d'octubre).

2

LLIBRE DE TEMPORADA DEL LICEU

El llibre que l'associació Amics del Liceu publica a l'inici de temporada presenta enguany l'obra d'una parella d'artistes: Brigitte Szenczi i Juan Antonio Mañas. Els originals de les il·lustracions que apareixen en el llibre estaran exposats a la Sala Parés a partir del dijous 4 d'octubre, i enguany, Amics del Liceu programarà activitats complementàries que vincularan òpera i art.

3

RECORDANT LEONARD BERNSTEIN

L'efemèride de Leonard Bernstein ha portat Sir Simon Rattle i la Filharmonia de Berlín, junt amb Krystian Zimerman, a enregistrar per a Deutsche Grammophon la seva Simfonia núm. 2, “The Age of Anxiety”. Bernstein va dir que estava inspirada en el famós quadre d'Edward Hopper “The nighthawks”, aquell que mostra l'escena d'un bar des del carrer en penombra. Excel·lent gravació d'una obra també esplèndida.

REVISTA MUSICAL CATALANA

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Núm. 365 • Octubre-Novembre 2018
5a Època • Any XXXIV

www.revistamusical.cat
facebook.com/
revistamusicalcatalana
twitter.com/RevistaMusCat

Consell editorial: Rafael Argullol,
Josep M. Busquets, Salvador Cardús,
Benet Casablanca, Jaume
Comellas, Gabriel Ferrer, Joaquim
Garrigosa, Albert Guinovart, Carles
Guinovart, Lluís Millet i Loras, Ramon
Muntaner, Antoni Pallès, Àlex Robles
Fitó, Antoni Ros Marbà
i Àlex Susanna.

Direcció: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Redacció: Teresa Martínez
revista@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 28

Consell de Redacció: Josep
Barcons, Mercedes Conde Pons,
Elena Cuesta, Sílvia Díez, Javier
Pérez Senz, Toni Quero i Pere
Romanillos.

Col·laboren en aquest número:
Josep Barcons, Daniel Blanch,
Laura Borràs, Xavier Cester, Jaume
Comellas, Antoni Colomer, Mercedes
Conde Pons, Sílvia Díez, Miquel Gené,
Eva Guillaumet, Rosa Massagué, Sergi
Moreno-Lasalle, Mònica Pagès,
David Puertas, Elena Salgado, Albert
Torrens, Lluís Trullén, Eduard V. Patsi i
Jacobo Zabalo.

Publicitat: Mercedes Conde Pons
mconde@palaumusica.cat
Tel.: 93 295 72 26

Portada: Lluís i Gerard Claret
Foto: Eva Guillaumet

Edita: Sàpiens Publicacions
(Sàpiens, SCCL)
Fundació Orfeó Català-Palau
de la Música Catalana

**Conceptualització i realització
editorial:**

Àrea de desenvolupament
i nous projectes:

**Sàpiens Publicacions
(Sàpiens, SCCL)**
www.som.cat

Director de l'àrea: Pere Romanillos
promanillos@sapienspublicacions.cat

Coordinació: Sílvia Díez

Disseny editorial: Cristina Ristol

Il·lustració: Roger Pibernat
i Laura Borràs

Impressió: Rotocayfo
(Impresia Ibérica)

Distribució
UDL Libros

Dipòsit legal: B-34.432/83
ISSN: 1887-2980
Membre de l'APPEC
Membre de CEDRO
Versió digital: iQuiosc.cat

ASSOCIACIÓ
ORFEÓ
CATALÀ

Mariona Carulla i Font, presidenta

c/ Palau de la Música, 4-6
08003 Barcelona
Tel.: 93 295 72 00
Palau de la Música Catalana, telèfon
d'atenció al client: 902 442 882
(de dilluns a dissabte, de 9.30 a 21 h)
www.palaumusica.cat
www.orfeocatala.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de la Presidència**

EDITORIAL 3

IMPRESCINDIBLES 6

PASSACAGLIA 8

EN PORTADA

LLUÍS I GERARD CLARET

Cinquanta anys als escenaris 12

ÒPERA

LA MIRADA COMPASSIVA DE
JANÁČEK

Kàtia Kabànova al Gran Teatre del Liceu 16

REPORTATGE

JOSEP MARTÍ I CRISTIÀ

Somni d'un poeta 20

MÚSIQUES MODERNES

BROSSA QUARTET DE CORDA

Trencant les fronteres del quartet clàssic 24

ENTREVISTA

ALEXANDER MELNIKOV

Un pianista de molta volada 28

Batutem!

EL PALAU DE LA MÚSICA
CATALANA 33
L'instrument: el violoncel 36

DOSSIER

BARCELONA: CAPITAL MUSICAL?

El 'Grand Tour' dels nostres dies 38

*La Ciutat Comtal,
cap i casal de la clàssica* 42

L'ÀNIMA DEL SO

NITIN AMIN

Amb el bansuri a l'ànima 46

EL COMPOSITOR

PHILIP GLASS

Més enllà del minimalisme 50

ESCENARIS DEL MÓN

STAATSOPER DE BERLÍN

Òpera sota els til·lers 52

ACCENTS 56

MÚSICA ENCREUADA 63

MÚSICA A LA RÀDIO 64

MELÒMANS

ANTONI LLENA

Artista plàstic 66

THINKSTOCK / ANYA VANDVA

CLIVE BARDA

16

GORDONS WELTERS

52

La nostra Revista
té banda sonora.
Escolta-la
al nostre web

24

COL·LABOREN EN AQUEST NÚMERO

Sergi Moreno-Lasalle
és historiador de l'art, musicòleg,
director de cors i cantant
professional, a més de melòman
incombustible. Ens presenta el
compositor minimalista
Philip Glass.

Mònica Pagès
periodista especialitzada
en música clàssica, ha
entrevistat els protagonistes
de la nostra portada, *Lluís i
Gerard Claret*, i el pianista
Alexander Melnikov.

Albert Torrens
periodista, i una de les veus
habituals de l'emissora de ràdio
Catalunya Música, és l'autor de la
secció *Passacaglia* i de la segona
part del dossier *Barcelona:
capital musical?*

Daniel Blanch
pianista, investigador i
divulgador de la música
catalana, parla del compositor
Josep Martí i Cristià
en el centenari del seu
naixement.

Rosa Massagué
periodista, analista de
relacions internacionals i
cronista musical, és l'autora
de la primera part del
dossier *Barcelona: capital
musical?*

IMPRESINDIBLES

DEL 5 AL
21 D'OCTUBRE
I PURITANI
AL GRAN TEATRE
DEL LICEU

ÒPERA

I PURITANI DE BELLINI OBRE LA TEMPORADA 2018-19

LA DARRERA ÒPERA COMPOSTA PEL JOVE VINCENZO BELLINI, mort als 33 anys d'edat, obre la temporada 2018-19 del Gran Teatre del Liceu. Òpera belcantista per antonomàsia, *I puritani* va gaudir d'un gran èxit en la seva estrena, al Théâtre Italien de París el 24 de gener de 1835, en part gràcies a la interpretació dels famosos cantants Giovanni Battista Rubini (Arturo) i Giulia Grisi (Elvira). L'acció principal de l'òpera és la trama amorosa que explica l'amor d'Elvira i Arturo: ella, pertanyent al corrent calvinista dels protestants seguidors del republicà Oliver Cromwell; ell, un catòlic que es veu obligat a ocultar la reina vídua de Carles I per evitar-ne la captura a mans dels puritans. La fatalitat vol que Riccardo, enamorat d'Elvira, enganyi la jove amb una falsa acusació de traïció amorosa per part d'Arturo, que fa que ella esdevingui boja. *I puritani* posseeix una de les àries de bogeria més famoses de la història de l'òpera, però també comparteix protagonisme i dificultat amb el tenor, que ha d'assolir notes sobreagudes més enllà del Do de pit. La irlandesa Annilese Miskimmon, directora artística de la Norske Opera d'Oslo, estableix un paral·lelisme entre els fets narrats a l'òpera, en temps de la guerra civil anglesa al segle XVII, i l'atmosfera de dissidència encara latent en ple segle XX entre protestants i catòlics, basant-se en la seva pròpia experiència personal.

- **Del 05 al 21/10 (consulteu horaris).** *I puritani* de Vincenzo Bellini. Amb Javier Camarena, Pretty Yende i Mariusz Kwiecien. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu. Dir. musical: Christopher Franklin. Dir. escènica: Annilese Miskimmon. Coproducció: G. T. Liceu, Welsh National Opera i Danish National Opera.
- **Preus:** de 13 a 299 €
- **Organitza:** Gran Teatre del Liceu. www.liceubarcelona.cat

PROGRAMACIÓ CATALUNYA

OCTUBRE

01/10. El cicle de concerts El Primer Palau té lloc en quatre dilluns consecutius del mes d'octubre. Enguany hi debutaran el Trio Rames, l'organista Joan Seguí Mercadal, la guitarrista Andrea

González Caballero, el Dúo Vallés-Vera (saxo i piano), el violoncel·lista Roger Morelló, MazikDuo (clarinet i piano), el violinista Bernat Prat i el trompa Adrián Díaz Martínez. La soprano Mercedes Gancedo n'oferirà el concert de cloenda el 27 de novembre.
www.palaumusica.cat

05/10. La temporada de l'OBC continua amb l'estrena de l'obra

encàrrec de l'OBC al compositor barceloní Marcos Fernández: *Homenatge a Bernstein*. Marcos Fernández es va graduar a l'ESMUC i és màster en composició pel Royal College of Music de Londres. El programa, dirigit per Kazushi Ono, inclou el *Concert per a piano núm. 3* de Bartók amb Piotr Anderszewski i la *Simfonia núm. 6* de Txaikovski.
www.auditori.cat

10/10. El LIFE Victoria i el Palau de la Música Catalana coproduïxen el debut del bariton britànic Simon Keenlyside a la sala de concerts de Domènech i Montaner. Acompanyat per Malcolm Martineau al piano, interpretaran *lieder* de Brahms i Schubert i les carismàtiques *Histoires naturelles* de Ravel i el menys conegut *Le travail du peintre* de Poulenc.
www.palaumusica.cat

18/10. Reconeguda com una de les veus imprescindibles de l'escena internacional, Sandrine Piau convida el públic de l'Auditori de Girona a un viatge fascinant amb obres de Debussy, Poulenc i Previn, acompanyada al piano per Susan Manoff; un atractiu viatge íntim i infinit al país dels somnis. Un itinerari poètic únic en el qual governa la sensibilitat.
www.auditorigirona.org

18/10. La hilarant opereta de Leonard Bernstein, *Candide*, basada en la novel·la homònima de Voltaire, es presenta per primer cop al Liceu en el centenari del naixement del polifacètic compositor nord-americà. Aquesta versió en concert comptarà amb la direcció musical de John DeMain i la presència de Jordi Boixaderas com a narrador.
www.liceubarcelona.cat

19/10. Després de guanyar el concurs de la Metropolitan Opera de Nova York el 2016, el jove contratenor Jakub Józef Orłowski ha entrat amb força a les principals temporades dels auditoris i teatres d'òpera d'arreu del món. Al LIFE Victoria arriba amb aquest recital que va de Händel a Lukaszewski, acompanyat al piano per Michal Biel.
www.lifevictoria.com

21/10. L'Orquestra Barroca inicia la seva temporada de concerts a l'església de Sant Felip Neri de Barcelona amb un concert que inclou la commovedora *Cantata "Ich habe genug"* de J. S. Bach que interpretarà la mezzosoprano Marta Infante. La cantant compartirà l'escenari amb l'oboïsta Patrick Beaugiraud, que interpretarà el *Concert per a oboè d'amore*, en *La major* de Bach. Hi serà també present el violinista i director en Rüdiger Lotter.
www.orquestrabarrocacatalana.cat

25/10. La incombustible mezzosoprano romana Cecilia Bartoli torna al Palau de la Música Catalana amb un projecte tan atractiu com singular, l'audició de l'òpera *La Cenerentola* de Rossini. Hi actuaran l'orquestra Les Musiciens du Prince, sota la direcció de Gianluca Capuano, i les veus d'Edgardo Rocha, Alessandro Corbelli i Carlos Chausson.
www.palaumusica.cat

NOVEMBRE

10/11. La Banda Municipal de Barcelona estrena nou projecte musical per al Departament Educatiu de L'Auditori. *Banda ampla* compta amb la composició i direcció musical de Joan Albert Amargós i la direcció escènica i coreogràfica de Xavier Albertí. Beatriz Fernández, assistent de la Banda, dirigirà la formació en aquesta mena de guia d'orquestra de Britten adaptada a la Banda. www.auditori.cat

19/11. El veterà director israelià Eliahu Inbal torna a la temporada d'Ibercamera al capdavant de l'Orquestra Simfònica de la Ràdio d'Stuttgart SWR amb un programa eminentment romàntic. El Trio Ludwig serà la formació solista que intervindrà en el *Triple Concert* de Beethoven, mentre que el programa es completa amb la *Sinfonia núm. 4, "Romàntica"* de Bruckner. www.ibercamera.com

24/11. Després de l'èxit destacat en el seu debut al Festival de Bayreuth en el rol protagonista de *Lohengrin*, el tenor polonès Piotr Beczala torna al Gran Teatre del Liceu en concert, on ha ofert destacades interpretacions de *Faust* de Gounod, *Werther* de Massenet i *Un ballo in maschera* de Verdi. A final de temporada hi cantarà *Luisa Miller* de Verdi. www.liceubarcelona.cat

25/11. La violinista espanyola Leticia Moreno és la solista convidada per l'Orquestra Simfònica Camera Musicae al concert que inclou les *Cuatro estaciones porteñas* d'Astor Piazzolla, la suite del ballet *Estancia* d'Alberto Ginastera i *L'ocell*

DEL 16 DE
SETEMBRE AL
15 DE MAIG
DE 2019 A
LA PEDRERA

NOUS TALENTS

RESIDÈNCIES MUSICALS A LA PEDRERA

LA FUNDACIÓ CATALUNYA LA PEDRERA PRESENTA la setena edició del seu cicle de concerts Residències Musicals, que té com a objectiu donar suport als joves talents de la interpretació musical del país. Entre els quaranta candidats presentats en aquesta edició, van ser escollits la pianista Marta Puig, el violoncel·lista Roger Morelló i la violinista Sara Cubarsi. Cada un dels escollits oferirà tres concerts durant la temporada, en formats diferents.

La novetat enguany és la incorporació d'una nova figura, la del compositor resident, que crearà una peça per a cada intèrpret resident. Aquesta temporada és el reusenc Joan Magrané.

Sara Cubarsi, la violinista guanyadora del Premi El Primer Palau l'any 2013, actuarà al febrer amb el pianista Carles Marigó, antic resident a La Pedrera. El violoncel·lista Roger Morelló oferirà tres concerts, dos amb acompanyament de piano, amb Alica Müller i Bernat Català, respectivament, i en formació de cambra amb la violinista Maria Florea, el pianista Dani Ruiz i la clarinetista Juncal Salada. La pianista Marta Puig estrenarà una obra de Joan Magrané i també oferirà un concert de cambra amb el violinista Federico Picotti i un altre al qual se sumará Carlos Sánchez al violoncel.

• **Del 16/09 de 2018 al 19/05 de 2019 (18 h).** Residències Musicals La Pedrera. • **Preus:** 13 €
• **Organitza:** Fundació Catalunya La Pedrera. www.lapedrera.com/ca

de foc d'Igor Stravinsky, sota la direcció del titular de la formació, Tomàs Grau. www.palaumusica.cat

28/11. El Temporada Alta acull el projecte que el pianista Marco Mezquida i la cantant Sílvia Pérez Cruz van estrenar l'estiu passat al

Festival Castell de Peralada. El Teatre Municipal de Girona serà l'escenari on es podrà sentir la simbiosi entre tots dos talents amb mútua admiració. Dues maneres d'entendre la música que transcendeixen els gèneres. www.temporada-alta.com

Selecció realitzada per
Mercedes Conde Pons

AQUESTA CARTELLERA
POT PRESENTAR CANVIS
DE DARRERA HORA.

TEMPORADA DE TARDOR

GRANS CONCERTS A L'ATLÀNTIDA DE VIC

AQUEST CICLE consolida la singularitat musical de Vic amb una programació pròpia i única a Catalunya. Daniel Hope, l'Orquestra de Cambra de Zuric, l'Academy of Ancient Music de Londres, el Quartet Gerhard, el Trio Barcelona, el Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana i la pianista Katharina Treutler són els protagonistes d'aquesta edició que acull l'únic concert que l'Academy of Ancient Music de Londres farà a Catalunya durant el 2018, en què interpretarà *Les quatre estacions* de Vivaldi el 2 de desembre. Un altre concert destacat és la interpretació que l'Orquestra de Cambra de Zuric, sota la direcció de Daniel Hope, realitzarà d'*El Messies* de Händel el 14 de desembre.

El Quartet Gerhard torna a L'Atlàntida (4 de novembre), així com el Trio Barcelona (16 de novembre) després de cinquanta anys de carrera musical.

• **Del 26/10 al 14/12 (consulteu horari).** Grans Concerts Vic 2018. • **Preus:** de 18 a 48 €
• **Organitza:** L'Atlàntida. Centre d'Arts Escèniques d'Osona. www.latlantidavic.cat

DEL 26
D'OCTUBRE
AL 14 DE
DESEMBRE
A VIC

MÚSICS OBLIDATS CATALANS

COMPOSITORS CATALANS DEL SEGLE XIX

AMB MOTIU DEL SEU CENTENARI, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona va enregistrar per primera vegada, l'any passat, vint-i-quatre composicions procedents dels seus fons i col·leccions documentals, així com d'alguns fons personals –entre d'altres, el de mossèn Cinto Verdaguer– i de la publicació «Feminal», suplement mensual de «La Il·lustració Catalana». El disc es titula *Música oblidada. Compositors catalans del segle XIX* i conté obres de Cosme Ribera, Enric Martí Puig, Laureà Carreras Roure, Claudi Martínez Imbert, Celestí Sadurní, Josep Garcia Robles, Joan Baptista Espadaler, Isabel Güell i Margarida Orfila. Els intèrprets són la mezzosoprano Àngels Busquets –que és arxivera de la institució– i el pianista Josep Maria Gironell. El repertori, eminentment cambrístic, il·lustra la quotidianitat musical de la capital catalana les últimes dècades del segle XIX i les primeres del XX, en què van ecllosionar dues generacions de compositors prolífics i de reconeguda vàlua que posteriorment van quedar pràcticament esborrats de la història. ▮

HISTÒRIA I MÚSICA

ELS VILLANCETS EN VALENCIÀ

DE PASQUAL FUENTES

LES CELEBRACIONS NADALENQUES a la catedral de València han comptat, des de sempre, amb característiques molt singulars. El segell La Mà de Guido acaba de publicar *Ab llicència o sens ella*, un disc dedicat, entre d'altres, a música del compositor Pasqual Fuentes, mestre de capella d'aquella seu a mitjan segle XVIII. Ell va ser l'impulsor dels villancets en valencià, que se sumaven d'aquesta manera a una literatura de caire popular en la nostra llengua que va sobreviure el procés de substitució lingüística del segle XVIII, promoguda per l'intent unificador

de la Corona borbònica, de l'Església i de la Universitat, entre altres raons.

El disc conté els dos únics dels cinc villancets en valencià de Pasqual Fuentes dels quals es conserva la música. Dels altres tres, ens n'ha arribat el text, que és bilingüe i que defensa la parla autòctona mitjançant, per exemple, el diàleg entre dos personatges populars, un llaurador i un pastor, amb arguments per veure qui adorarà Jesús.

Autor prolífic, Fuentes té un catàleg d'unes tres-centes obres per a instrumentacions diverses, la major part de les quals respon a l'estil italià propi del moment. ▮

EFEMÈRIDES

85
ANYS

Són els que fa que va morir el tenor Francesc Viñas. Nascut a Moià, la seva carrera el va dur als millors teatres del món, però va mantenir sempre un fort vincle amb el seu poble, on va fundar la Festa de l'Arbre Fruïter que encara avui se celebra.

Es compleix un segle de la mort a Nova York del músic Jaume Nunó i Roca, autor de la música de l'himne mexicà. Nascut a Sant Joan de les Abadesses, va guanyar el concurs per escriure aquesta obra aprofitant una estada en aquell país.

100
ANYS

175
ANYS

El 1843 va néixer a Sant Feliu de Guíxols Joan Goula i Soley, compositor, director d'orquestra, descobridor i professor de cant. Després de dirigir en diversos teatres d'òpera de ciutats europees, es va traslladar a l'Argentina fins a la seva mort.

El 1818 s'estrenava a Catalunya, al Teatre de la Santa Creu, l'òpera *El barber de Sevilla* de Gioachino Rossini, amb la particularitat que l'obertura es va canviar per una d'escripta expressament per a l'ocasió per Ramon Carnicer.

200
ANYS

EL TRESOR

L'ORGUE DE LA CAPELLA DE L'ESPERANÇA

El taller d'orgueneria Blancafort ha restaurat l'orgue de la capella de l'Esperança, al Barri Gòtic de Barcelona, que disposa d'una acústica excel·lent. Construit el 1956 per Salvador Aragonès, de tracció mecànica amb dos teclats i pedaler, se n'ha renovat la instal·lació elèctrica, el ventilador, la façana i alguns mecanismes, i també s'ha harmonitzat i afinat de nou.

ACTUALITAT MUSICAL

CANVIS EN LES DIRECCIONS CORALS

Aquesta serà una temporada de moviments al capdavant de dos dels principals cors del país: mentre que Mireia Barrera s'acomiada del Cor Madrigal que ha dirigit els últims vint-i-cinc anys i passa el relleu a Pere Lluís Biosca, Josep Vila i Casañas torna a assumir la direcció del Cor Liedertänne de Sabadell, que ja va fundar ell mateix i que adopta un nou format, amb una plantilla mixta de cantaires amateurs i professionals.

VIATJAR AMB PAU CASALS

El Museu Pau Casals del Vendrell ha posat en marxa, en col·laboració amb l'empresa Musicològica, una nova proposta de viatges a l'entorn de la figura, l'obra i l'univers del mestre i cèlebre violoncel·lista. L'objectiu és oferir experiències úniques als espais i entorns geogràfics amb els quals ell va tenir un vincle especial. Aquest estiu ja s'ha visitat el Vendrell i Prada de Conflent i per al 2019 hi ha previstos viatges a Puerto Rico el mes de març i als Estats Units entre octubre i novembre.

JORNADES MUSICALS A CANET DE MAR

Els dies 5, 6 i 7 d'octubre tindran lloc a Canet de Mar unes jornades musicals intensives dirigides a músics adults no professionals. Amb el lema "Viui una experiència simfònica", l'objectiu del curs és donar l'oportunitat a músics no professionals de conèixer de prop el funcionament d'una orquestra simfònica. Durant dos dies els alumnes participaran als assaigs que l'Orquestra de Mataró durà a terme a l'Escola de Teixits de Canet i assistiran al procés de preparació d'un concert. La iniciativa té el suport de l'Ajuntament i l'Escola de Música de Canet de Mar.

5È CONGRÈS D'ETNOMUSICOLOGIA

Del 8 al 10 d'octubre se celebrarà a Girona el cinquè Congrés d'Etnomusicologia, de caràcter biennal, el primer que es farà a Europa després de les primeres edicions celebrades a l'Estat mexicà de Chiapas. Ara la Universitat de Girona i els centres adscrits a la

EL REPRODUCTOR

Cesc Casadesús va propiciar que la música tingués un pes específic destacat al darrer Festival Grec, amb el debut, per exemple, de l'Orfeó Català amb l'òpera *El monstre del laberint* de Jonathan Dove. Enhorabona i llarga vida a aquesta nova direcció artística.

El Teatre Lliure inicia temporada amb mal peu després de la dimissió inesperada del seu fundador, Lluís Pasqual, com a director artístic. El dramaturg ha cancel·lat així mateix la participació en tots els projectes en què estava implicat. La dimissió s'ha produït per la polèmica generada arran de la denúncia pública d'una actriu de presumptes tractes abusius i despòtics als quals es va veure sotmesa.

A l'agost es feia pública la notícia de l'enderroc de l'Auditori Granados, situat a l'avinguda del Tibidabo, número 18, víctima de l'especulació urbanística. L'auditori, amb capacitat per a 250 persones, construït pel doctor Andreu per al compositor Enric Granados, portava dècades en desús i estava en possessió d'una immobiliària que, finalment, va vendre la finca. Malgrat la campanya ciutadana iniciada per defensar el valor patrimonial de la sala, l'Ajuntament de Barcelona no ha fet res per aturar l'enderroc.

APLICACIÓ

UN EDITOR DE PARTITURES DIGITAL PER A COMPOSITORS I INTÈRPRETS

StaffPad és una aplicació de Windows pensada especialment per facilitar la feina dels compositors, tant dels que escriuen a mà com dels que ja fan servir algun programa d'edició musical. A més de les funcions tradicionals de qualsevol processador de partitures, permet el dibuix manual (mitjançant un *stylus* o llapis digital) per escriure des de les notes fins als símbols musicals d'expressió o dinàmica.

PREU: 69,99 €

ES DIU A LA XARXA

TWITTER

P. IRENEU SEGARRA REEDITAT
[@OscarBardaji](#)

Publicacions de l'Abadia de Montserrat @PublAMontserrat ha revisat i actualitzat tots els llibres de música elaborats pel P. Ireneu Segarra.

TWITTER

MOR LINDSAY KEMP
[@324cat](#)

Mor el coreògraf i mim britànic Lindsay Kemp als 80 anys. La fama internacional li va arribar quan va dirigir l'espectacle de David Bowie "Ziggy Stardust".

SEGUEIX-NOS!

TWITTER

4.607 seguidors
[@RevistaMusCat](#)

FACEBOOK

3.935 m'agrada
[@revistamusicalcatalana](#)

LA LLISTA D'SPOTIFY

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

1. THE FRENCH REVERIE

Laura Farré Rozada, piano. Autoedició, 2018.

2. HOMS: MUSIC FOR GUITAR AND GUITAR DUO

Alex Garrobé, José Antonio Escobar, guitarres. Naxos, 2018.

3. BRAHMS & FRANCK

Ana Maria Valderrama, violí; Víctor del Valle, piano. Eudora, 2018.

4. NOCTURNE

Albert Guinovart, piano. Sony, 2018.

5. PROMENADE

Nexus Piano Duo, pianos. Columna Música, 2018.

6. PASQUAL FUENTES: AB LLICÈNCIA O SENS ELLA

La Mà de Guido, 2018.

7. BRUCH: SCOTTISH FANTASY

Joshua Bell, violí. Academy of St Martin in the Fields. Sony, 2018

8. BACH: CELLO SUITES

Yo-yo Ma, violoncel. Sony, 2018.

9. BACH: GOLDBERG VARIATIONS FOR STRING QUARTET

Quatuor Ardeo. IBS, 2018.

10. SOFIA GUBAIDULINA I ALTRES: WOMEN.

Sofya Melikyan, piano. IBS, 2018.

A LA BANDA SONORA DE
L'RM EN FORMAT DIGITAL

RELLEU ALA SIMFÒNICA DEL VALLÈS

Xavier Puig serà el nou director titular de l'Orquestra Simfònica del Vallès durant les dues properes temporades, en substitució de James Ross, que ho ha estat la darrera i que deixa el càrrec per atendre altres compromisos professionals. Puig, que ja fa anys que col·labora amb la formació, va ser escollit per majoria dels músics. El cervèri va ser anunciat recentment com a director principal del Cor de Cambra del Palau.

RICARDO RIOS

Xarxa Napiniaca sumen esforços amb l'objectiu d'exposar, reflexionar i debatre el paper de la música tradicional dins del patrimoni cultural general i l'educació en particular. Les comunicacions, ponències i conferències es combinaran amb concerts en què tant els intèrprets com el públic podran compartir música i experiències.

GARCÍA-DEMESTRES ESTRENA OBRA

El compositor Alberto García-Demestres va estrenar el mes de juny passat l'obra titulada *Amanida Primavera*, escrita per als alumnes de l'Escola de Música de l'Eixample sobre llibret propi i a partir d'una recepta de Jaume Biarnés, vinculat al centre. La composició, per a cor, orquestra i recitador, tracta de la malaltia anomenada PKU, una disfunció genètica que desaconsella la ingesta de proteïna. En l'estrena, especialistes de l'Hospital Sant Joan de Déu van fer una xerrada prèvia i membres del cor van cuinar en directe la recepta apta per a aquests malalts, que el públic va poder degustar en acabar el concert.

NOVA ESCOLA DE COBLA

Girona té una nova escola de cobla fruit de la suma d'esforços de la Fundació Metalquímia i l'escola de música Claudefaula, amb el suport de l'Ajuntament de Girona. El projecte neix amb l'objectiu de difondre l'estudi dels instruments tradicionals catalans i donar continuïtat al seu repertori. Les classes s'adrecen tant a estudiants joves com adults i compten amb la complicitat de la Simfònica de Cobla i Corda de Catalunya, d'on procedeixen els professors, mentre que Francesc Cassú, director de la Simfònica, ho serà també de la futura Cobla Claudefaula.

JORDI MASÓ, ESCRIPTOR DE CONTES

El pianista granollerí Jordi Masó va publicar fa uns mesos el seu últim recull de contes curts, titulat *La biblioteca fantasma*. L'obra es defineix com un joc entorn de la veritat, amb històries basades en llibres imaginaris. Els diversos personatges que hi apareixen tenen poc en comú, i de vegades reapareixen en més d'un relat. D'aquesta manera, Masó suma un nou títol al seu perfil literari, que compagina amb l'activitat musical com a intèrpret i docent.

OBITUARI

CÉSAR LÓPEZ ROSSELL

1941 - 2018

AMB MOLTA TRISTESA el periodisme català va dir adeu a final de juliol a César López Rossell, redactor i crític a «El Periódico» i un periodista d'ofici des de la seva joventut. Lleidatà de naixement, López Rossell va fer les primeres passes a la professió al «Diario de Lérida»; després va treballar a «Catalunya Express» i «El Correo Catalán» com a cap de la secció d'esports. Des

del 1981 formava part d'«El Periódico de Catalunya», on inicialment va cobrir esports per passar, més tard, a cultura. El periodista va col·laborar amb la «Revista Musical Catalana» amb reportatges diversos en aquesta darrera etapa de la publicació. Entusiasta, afable i bona persona, una malaltia fulminant s'ha endut un somriure que es trobarà a faltar en l'ambient musical. 📖

22 DE NOVEMBRE
TRIO DE
BARCELONA,
EL RETROBAMENT
DE LA FORMACIÓ,
AL PALAU

De petits, els
germans
Claret van
anar a saludar
Pau Casals a
casa seva i
van sortir
fotografiats
amb ell en un
diari francès.

EN PORTADA

LLUÍS I GERARD
CLARET

CINQUANTA ANYS ALS ESCENARIS

EL 1968 DOS GERMANS BESSONS VINGUTS D'ANDORRA VAN APARÈIXER A L'ESCENA MUSICAL CATALANA SOTA ELS AUSPICIS, NI MÉS NI MENYS, DE PAU I ENRIC CASALS. ENGUANY LLUÍS I GERARD CLARET FA CINQUANTA ANYS QUE VIUEN LA MÚSICA -EN PARAL·LEL I TAMBÉ EN COMÚ- AMB PROJECTES QUE HAN FET HISTÒRIA, COM EL TRIO DE BARCELONA, QUE PODREM TORNAR A SENTIR AQUESTA TEMPORADA.

TEXT Mònica Pagès i Santacana • FOTOGRAFIES Eva Guillamet

Gonzal Comellas, Lluís i Gerard amb el violinista Yehudi Menuhin a Londres.

Gonzalo Comellas y los hermanos Claret, en Londres, con Yehudi Menuhin
El famoso violinista Yehudi Menuhin fotografiado al finalizar un concierto en el Guildhall de Londres, anteañoche, en compañía de los miembros de la Orquesta «Ciudad de Barcelona» Gonzalo Comellas y Lluís y Gerard Claret. Como se recordará, Gonzalo Comellas, concertino de aquel conjunto sinfónico, fue presentado improvisadamente por Menuhin en un concierto dirigido por él, en la catedral de Southwark, tras haber participado el joven violinista en un concurso celebrado dentro del Festival de Londres.
(Fotos Campúa y UPI-Cifra)

MÒNICA PAGÈS I SANTACANA: El vostre pare, Andreu Claret, va ser un gran activista cultural i polític del nostre país i per això va haver d'exiliar-se a Andorra. Com va conèixer Pau Casals?

LLUÍS CLARET: Era la situació d'uns exiliats com tants d'altres. Havien patit la guerra aquí i també la Guerra Mundial a França. El nostre pare havia estat presoner dels nazis, perquè havia amagat algun jueu, i Pau Casals el va ajudar a sortir de la presó. El meu pare admirava molt el Casals músic i el Casals humanista i per això es van fer amics.

GERARD CLARET: Es van conèixer en aquells anys en què Casals organitzava concerts per als exiliats. El pare s'ocupava d'organitzar aquests concerts. En feien a Montalban, on hi havia molts exiliats, i també a Tolosa de Llenguadoc. El pare era un lliurepensador. Havia estat un dels fundadors d'Esquerra Republicana. El vincle del nostre pare amb Casals va ser fonamental per a nosaltres, fins i tot li va demanar que fos padrí d'un dels dos, i ho va ser d'en Lluís.

MPS: En quin moment va voler que toquéssiu un instrument?

GC: Als quaranta anys vaig saber que, una vegada que van felicitar el nostre pare per haver tingut bessons, va contestar: "Sí, i seran músics". Vam començar a estudiar l'instrument als nou anys. A Andorra venia dues vegades per setmana un professor de l'Escola de Música de la Seu d'Urgell, Isidre Marvà i Palau. A més, fèiem concerts a casa del senyor Rebés, que era un mecenes, editor i amant de les arts, i que tocava el violí per afició. ➤

LA VISIÓ DELS GRANS MÚSICS

Antoni Ros Marbà

"Gerard i Lluís Claret són músics que han creat escola més enllà de les nostres fronteres"

Albert Attenelle

"Han estat moltes les vivències intenses propiciades per la nostra unió musical, però també per la unió fraternal que es reflectia en les nostres interpretacions"

Josep Pons

"Fins fa poc era excepcional trobar figures internacionals al nostre país com ells i l'empremta que deixen en el camp artístic i pedagògic és inqüestionable"

MPS: A Barcelona, hi va venir a viure el 1964, en part gràcies a la nevada tan forta que hi va haver el 1962, quan el vostre pare va portar les màquines llevaneus...

GC: Va ser un cert xoc baixar d'Andorra. Recordo que, al primer trajecte amb el tren de Sarrià, no vam trobar ningú conegut, mentre que estàvem acostumats a saludar a tothom quan vivíem allà. Sempre hem tingut una gran complicitat, de nens fèiem alguna composició junts o ens barallàvem!... Estudiàvem junts a la mateixa habitació (imagina't!) i per això un dia, sentint tocar el Lluís, vaig pensar: això m'interessa!... Llavors vaig ser conscient que també volia ser músic. En aquell moment van veure que allò anava de veritat i ens van matricular al Conservatori del Liceu. Després d'estudiar uns anys amb en Domènec Ponsa, vaig anar amb en Joan Massià i Manel Calsina.

LLC: Jo vaig començar a estudiar amb en Josep Trotta. Recordo que va ser fent una redacció per al Liceu Francès que vaig dir que volia ser músic.

Després d'en Trotta, al Liceu, anava amb el Sants Sagrera, i amb l'Enric Casals. Vam participar en un concurs a Radio Nacional com a

andorrans cap al 1966, i com que havia de preparar un *Concert* de Boccherini, vaig començar a treballar amb ell i ho vaig seguir fent fins que va morir.

➤ Hi havia en Roure, un músic de cobla, que sabia molta harmonia i feia arranjaments de sarsueles i d'òperes i ens ensenyava harmonia. Vam estar estudiant amb ells fins als tretze anys.

LLC: A mi em va semblar molt natural triar el violoncel. Escoltàvem els discos de 78 revolucions de Casals que teníem a casa. Així el vam sentir per primera vegada.

MPS: ¿Recordeu aquell dia que vau anar a saludar Casals a casa seva i que sortiu fotografiats amb ell en un diari francès?

GC: Impressionava molt. Aquell dia no va agafar l'instrument, però el vam sentir després en assajos i en concerts a Prada. El que més recordo és estar asseguts al terra, al parquet de la sala de la casa de Molitg-les-Bains, a prop de Prada de Conflent, i tenir davant Julius Katchen, David Oistrak i Casals. La gent feia cua a l'entrada de la casa. Hi havia dues sales conjuntes que s'omplien.

LLC: Jo estava assegut al terra tan a prop que podia tocar la pica del *cello* amb la mà. L'Oistrak i el Katchen estaven molt pendents del que deia Casals, de la seva respiració. Una vegada li va relliscar la pica i la va clavar fort, llavors es va girar cap al públic i va somriure.

MPS: ¿Us vau emmirallar en la relació fraternal d'Enric i Pau Casals, que també tocaven el violí i el violoncel?

LLC: Jo diria que va ser una relació més aviat paternal, perquè en Pau era molt més gran que l'Enric, hi havia una diferència d'uns quinze anys. Ell sentia una gran admiració pel seu germà.

GERARD CLARET:
"SEMPRE HEM TINGUT UNA GRAN COMPLICITAT, DE NENS FÈIEM ALGUNA COMPOSICIÓ JUNTS O ENS BARALLÀVEM!..."

GC: Per a l'Enric, el Pablo (com li deia) era molt important. Sempre tenia present com ho faria en Pablo. Era el seu model i va ser també el nostre.

Gerard i Lluís Claret al Palau de la Música Catalana.

MPS: Poc després ja entràveu en contacte amb l'Orquestra Ciutat de Barcelona, que acabava de nomenar Antoni Ros Marbà director titular. ¿Aquell va ser el punt de partida?

LLC: Sí, vam poder entrar a tocar amb l'Orquestra Ciutat de Barcelona perquè coneixíem en Gonçal Comellas a través d'en Massià. Amb ell vam començar a fer quartet, ens dèiem Quartet Ciutat de Barcelona. Recordo el primer assaig, tocant *Mort i transfiguració* d'Strauss amb l'Antoni Ros Marbà. Estàvem molt nerviosos! A la tarda encara anàvem al Conservatori. Amb l'orquestra vam poder conèixer personalitats com Maurice Gendron, amb qui vaig estudiar durant un any, i Radu Aldulescu, que va venir a tocar a Barcelona el *Concert en Do major* de Haydn, i el nostre pare el va convidar a casa. Des d'aquell moment va ser el meu professor.

GC: Jo recordo que per tocar a l'orquestra ens van fer un frac a mida... Massià va ser el professor que em va fer estimar l'estudi. A partir d'aquell moment vaig estar amb l'Enric [Casals] i amb en Gonçal [Comellas], que em va presentar Agustín León Ara, amb qui vaig fer un curs a Granada i em va agradar molt. Vaig estar cinc anys amb ell a Brussel·les.

MPS: El 1969 tocàveu amb el grup *Diabolus in Musica* de Joan Guinjoan, el 1972 en Lluís va tocar el *Concert per a violoncel* d'Enric Casals, i el 1976 va fer el *Doble concert per a violí i violoncel* i *orquestra* de Brahms... Des de llavors, com heu viscut la vostra carrera?

LLC: Jo sempre ho he viscut tot com un procés que va fent el seu camí. Quan vaig guanyar el Concurs Rostropóvitx, no vaig pensar que tingués la vida resolta, sinó que era una etapa més. No hi ha hagut cap moment que pensés: ara ja tinc la carrera engegada. Crec que per això els nostres fills han triat la música, perquè no l'han viscuda ni amb competitivitat ni amb ambició. Els nostres referents eren humanístics i pedagògics.

GC: L'objectiu no era fer els màxims concerts possibles, ni fer-te famós ni ser ric. L'objectiu era gaudir i fer gaudir de la música.

MPS: Com veieu aquests cinquanta anys estant encara actius?

GC: La sensació és que en aquests cinquanta anys hem fet una gran quantitat de coses. Quatre anys després d'arribar d'Andorra ja érem a l'Orquestra. Al cap de quatre anys més marxava al Conservatori de Brussel·les i era assistent del meu professor, i el Lluís se'n va anar a París. No ens proposàvem res en concret, han anat sortint coses: el Trio de Barcelona, l'Escola de Barcelona... i per a mi, aquest any, coincideix amb els vint-i-cinc de

l'Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra.

LLC: La pel·lícula de tots aquests anys la repassem de tant en tant, és inevitable.

MPS: ¿Sentiu que heu contribuït a pujar el nivell de la interpretació del violí i del violoncel al nostre país?

LLC: Hi ha molts músics en orquestres d'aquí que han estat alumnes nostres, principalment a l'Escola de Música de Barcelona.

GC: Considero que no soc jo qui he de

d'opinar sobre això. Com a intèrpret, sempre he intentat ser molt honest i crec que molt transparent. Ha passat molta gent per les

meves classes. He intentat treure el millor de cadascú i també transmetre els valors que considerava

vàlids per a un artista. En molts casos ha estat un autèntic plaer retrobar-los després de molt de temps i comprovar els bons records que tenien d'aquesta experiència. ▮

LLUÍS CLARET: "ELS NOSTRES REFERENTS EREN HUMANÍSTICS I PEDAGÒGICS"

EL GRAN LLEGAT MUSICAL DEL TRIO DE BARCELONA

El 22 de novembre al Petit Palau tindrem ocasió de tornar a sentir el Trio de Barcelona vint-i-quatre anys després del seu últim concert. Un trio que els germans Claret van fundar el 1981 amb el pianista Albert Atteneu i que va perdurar fins al 1994, amb concerts al país i a l'estranger i amb gravacions per a Harmonia Mundi dels *Trios* de Dvořák, Mendelssohn, Ravel i Xostakóvitx, a més del *Triple Concert* de Beethoven amb Ed-

mon Colomer i l'English Chamber Orchestra. D'aquesta col·laboració va néixer l'Escola de Música de Barcelona, on van fer una gran tasca pedagògica, que també han desenvolupat en molts altres centres, com ara l'ESMUC, on Gerard Claret va ser el primer director; al Conservatori del Liceu, on en Lluís és professor, després de diverses dècades a Tolosa de Llenguadoc, i actualment és cap del Depar-

tament de Corda del New England Conservatory de Boston. Per la seva part, en Gerard va fundar el 1993, ara fa vint-i-cinc anys, l'Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra (ONCA), que ha estat el projecte cabdal de la seva carrera artística, com a concertino director. Amb ella han estrenat conjuntament obres com *Gemini* de Jordi Cervelló, i aquest 2018 el *Doble concert per a violoncel i orquestra* de Salvador Brotons.

ÒPERA

LA MIRADA COMPASSIVA DE JANÁČEK

DEL 8 AL 22 DE
NOVEMBRE
KÀTIA KABÀNOVA
AMB PATRICIA
RACETTE
AL GRAN TEATRE
DEL LICEU

LEOŠ JANÁČEK VA SER EL CREADOR D'ALGUNES DE LES HEROÏNES OPERÍSTIQUES MÉS COMMOVEDORES DE TOT EL REPERTORI. LA DISSORTADA PROTAGONISTA DE KÀTIA KABÀNOVA ÉS UNA DE LES QUE GENERA MÉS EMPATIA.

TEXT Xavier Gester FOTOGRAFIES Clive Barda (English National Opera)

La soprano nord-americana Patricia Racette interpreta *Kàtia Kabànova* en aquesta producció de l'English National Opera amb direcció escènica de David Alden.

a darrera dècada de la vida de Leoš Janáček (1854-1928) va dur una floració impressionant d'obres mestres, des dels dos *Quartets de corda* fins a la *Missa glagolítica*. En el camp de l'òpera, el compositor txec no es va quedar pas enrere, amb quatre títols que són testimoni perfecte d'un geni original, inclassificable, impossible d'adscriure a cap escola concreta. *Kàtia Kabànova*, *La petita guineu astuta*, *El cas Makropoulos* i *Des de la casa dels morts* suposen, des de perspectives diferents, quatre aportacions apassionants a l'òpera del segle XX.

Aquesta creativitat desbordant va anar acompanyada d'una circumstància vital que, en major o menor grau, va deixar petja en moltes d'aquestes partitures: la passió que Janáček sentia per Kamila Stösslová, una dona casada 38 anys més jove, a qui el compositor escriuria centenars de cartes. *Kàtia Kabànova* és un dels fruits paradigmàtics d'aquesta relació d'amor platònic en una sola direcció (Kamila mai va anar més enllà d'una amistat cordial), ja que la protagonista és, justament, una dona casada. El compositor txec va acudir a la literatura russa com a punt de partida d'aquesta òpera, en concret a un drama d'Aleksandr Ostrovski, *La tem-*

pesta (1859), la traducció de la qual al txec Janáček mateix adaptaria amb la concisió que caracteritza la seva obra lírica.

Kàtia Kabànova viu en un matrimoni infeliç amb el dèbil Tikhon, sota el domini d'una sogra autoritària, la implacable Kabanitxa, que no dubta a humiliar constantment la seva jove. L'amor sense complexos de dos joves, Varvara i Kudriaix, anima Kàtia a fer el pas d'intentar trobar la felicitat en una relació adúltera amb Boris, però el sentiment de culpa pot amb ella. Confessa la relació a marit i sogra, i incapaç, tant de viure sota la seva mirada acusadora com de consumir l'amor amb Boris, Kàtia decideix expiar la seva falta llançant-se a les aigües del riu Volga. Tot i tractar-se d'un relat decimonònic adaptat a principi del segle XX,

la tragèdia de Kàtia continua colpint, no debades les ànsies de llibertat, de fugir d'un marc –social i familiar– opressor són pulsions perfectament recognoscibles als nostres dies, encara que la culpabilitat que sent la protagonista estigui més allunyada de la sensibilitat actual.

Janáček va compondre l'obra amb força rapidesa, bàsicament durant l'any 1920, i la deixà a punt després de petites revisions per a l'estrena, el 23 de novembre de 1921, al Teatre Nacional de Brno. L'èxit va ser notable, i si bé l'obra no ha assolit la mateixa popularitat ➤

KÀTIA DECIDEIX EXPIAR LA SEVA FALTA LLANÇANT-SE AL RIU VOLGA

MACKERRAS PER PARTIDA DOBLE

La discografia de *Kàtia Kabànova* no és abundosa, si bé, per sort, la qualitat hi és molt alta. En la difusió de la música en general, i les òperes en particular, de Janáček hi ha un nom que ocupa un lloc primordial: **Sir Charles Mackerras**. La sèrie de gravacions operístiques que el director australià va realitzar per a Decca a cavall dels anys setanta i vuitanta van fer descobrir a incomputables aficionats tot un món insospitat. *Kàtia Kabànova* no podia faltar a la cita, amb una Elisabeth Söderström de gran intel·ligència musical i dramàtica, envoltada d'un ajustat equip txec (com el magnífic Boris de Peter Dvorsky), mentre que l'Orquestra Filharmònica de Viena ofereix el so sumptuós que calia esperar-ne. Mackerras tornaria vint anys més tard a gravar l'òpera

per a Supraphon amb un conjunt encara més idiomàtic, la Filharmònica Txeca, i una intensa Gabriela Beňačková (potser un xic massa madura vocalment) com a Kàtia. En DVD està disponible el muntatge de Christoph Marthaler que es va poder veure a Barcelona, filmat al Festival de Salzburg, on es va estrenar el 1998, amb una incandescent Angela Denoke enmig de l'ambient sòrdid d'un gran immoble a l'Europa de l'Est dels anys setanta (aquesta lectura també està disponible en format CD per Orfeo). Igual de recomanable per la seva força poètica és la proposta de Robert Carsen, amb l'aigua com a element protagonista d'un muntatge que compta com a Kàtia amb una pletòrica Karita Mattila i que les càmeres van captar al Teatro Real de Madrid.

Charles Mackerras

LES DUES DONES

En una de les seves cartes a Kamila Stösslová, Janáček reconeixia que tenia la seva imatge en tot moment mentre treballava en *Kàtia Kabànova*. Què en deuria pensar, de tot plegat, la dona del compositor? John Tyrrell, un dels màxims especialistes en Janáček, va editar (en traducció anglesa) tant una selecció de les cartes del compositor a Kamila com les memòries, sovint poc complaents, de Zdenka Janáčková, dictades després de la mort del marit. Són dues cares complementàries d'un geni ben humà.

Kamila Stösslová, una dona casada 38 anys més jove que Janáček, va inspirar la història de *Kàtia Kabànova*.

➤ que *Jenůfa*, pocs són els espectadors que poden mostrar-se insensibles a la mirada compassiva que l'autor mostra cap a la dissortada protagonista. Als seus tres curts actes, de poc més d'hora i mitja de durada total, la música avança de forma implacable cap a la catàstrofe final. Janáček crea una contraposició colpidora entre el lirisme desbordant que caracteritza *Kàtia* (amb l'eco del cant sense afectacions dels joves amants) i el llenguatge angulós, implacable de la pèrfida Kabanitxa.

L'obertura ja avança diversos dels motius musicals que el compositor anirà desenvolupant al llarg de la partitura, especialment el motiu del destí, assignat a les timbales. La tempesta del títol del drama original d'Ostrovski (una tempesta tant física com espiritual) es manifesta a l'acte tercer, abans de la darrera intervenció de la protagonista, un passatge commovedor reforçat per un cor a boca closa, encarnació de les aigües del Volga que s'enduran la *Kàtia*.

LA PRODUCCIÓ VE AVALADA PER LA SOLVÈNCIA DE L'ENGLISH NATIONAL OPERA DE LONDRES

Kàtia Kabànova no es representava al Liceu des del 2002, quan va pujar a escena una producció del Festival de Salzburg dirigida per Christoph Marthaler, un dels muntatges més celebrats de l'etapa del desaparegut Gerard Mortier al capdavant del certamen austríac (Mortier en persona va ve-

nir a Barcelona a presentar l'espectacle). El benvingut retorn d'aquesta obra mestra es materialitza en una producció avalada per la solvència de l'English National Opera i amb direcció escènica del nord-americà David Alden, l'estil expressionista del qual pot oferir perspectives estimulants a una història que també es pot resumir com la pugna de la llum contra la foscor.

No deixa de ser una garantia que el Liceu compti amb la mateixa protagonista de l'estrena el 2010 del muntatge a Londres, la soprano nord-americana Patricia Racette, una intèrpret de formidables dots dramàtics, mentre que Josep Pons signarà la lectura musical d'un dels títols més esperats de la temporada 2018-19 del Liceu. ➤

Susan Bickley dona vida a la tirànica sogra de *Kàtia*, Marfa Kabanitxa, i Clive Bayley és Dikoy.

28 | 29 | 30 SET 2018

**LA CINQUENA
DE MAHLER**

Concert inaugural

5 | 6 | 7 OCT 2018

**LA PATÈTICA DE
TXAIKOVSKI**

I Anderszewski al piano

20 | 21 OCT 2018

**LA NOVENA DE
BRUCKNER**

I Gubaidúlina amb
Robert Trevino

26 | 27 | 28 OCT 2018

**LA MISSA DE
BERNSTEIN**

Centenari Bernstein

2 | 3 | 4 NOV 2018

**EL CONCERT
NÚM. 21 DE
MOZART**

Amb Minnaar i de Vriend

16 | 17 | 18 NOV 2018

**SYLVAIN
CAMBRELING
DIRIGEIX
LA SIMFONIA
FANTÀSTICA**

L'AUDITORI

auditori.cat
obc.cat

L'Auditori és un consorci de

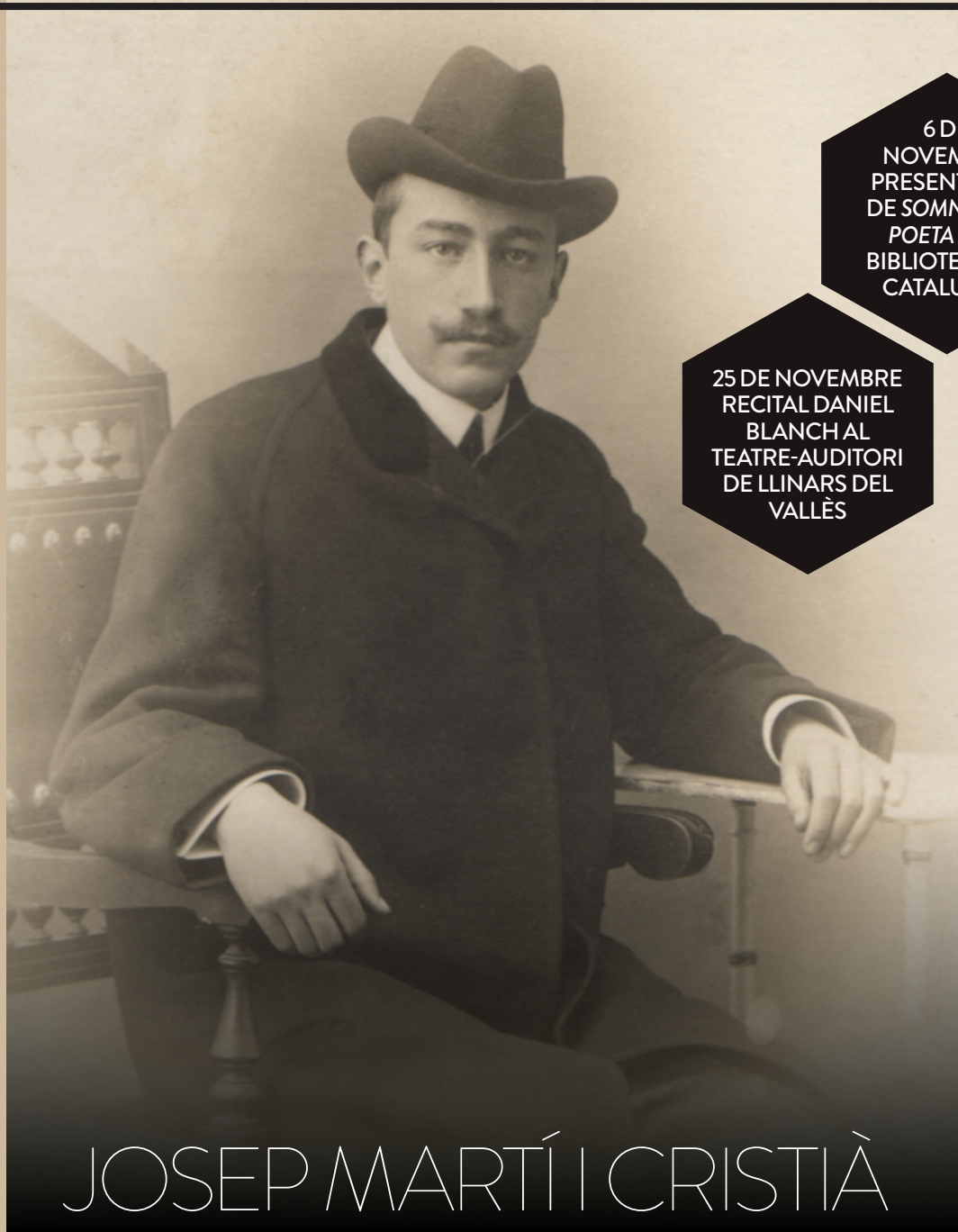

Mitjans patrocinadors

REPORTATGE

6 DE
NOVEMBRE
PRESENTACIÓ
DE SOMNI D'UN
POETA A LA
BIBLIOTECA DE
CATALUNYA

25 DE NOVEMBRE
RECITAL DANIEL
BLANCH AL
TEATRE-AUDITORI
DE LLINARS DEL
VALLÈS

JOSEP MARTÍ I CRISTIÀ

SOMNI D'UN POETA

L'ASSOCIACIÓ D'AMICS DE JOSEP MARTÍ I CRISTIÀ, CONSTITUÏDA L'ANY 2010, HA EDITAT UN BON NOMBRE DE PARTITURES D'AQUEST COMPOSITOR VALLESÀ, MORT PREMATURAMENT ALS 34 ANYS. ENGUANY ES COMMEMORA EL CENTENARI DE LA SEVA MORT AMB EL SEGON ENREGISTRAMENT DE LA SEVA OBRA PIANÍSTICA.

TEXT Daniel Blanch • FOTOGRAFIES Associació d'Amics de Josep Martí i Cristià

LA NATURA I L'AMOR, FONTS D'INSPIRACIÓ D'UN COMPOSITOR PLENAMENT ROMÀNTIC

La vida de Josep Martí i Cristià (1884-1918) és el viatge truncat d'un dels pocs artistes romàntics que van viure el tombant del segle XX a Catalunya.

En aquella època floria un estol de compositors, encapçalats per Granados, Albéniz, Morera i Pahissa, que protagonitzaren el naixement d'un moviment musical paral·lel al Modernisme arquitectònic. Un impuls artístic que, partint del llegat del Romanticisme centreeuropeu, consolidava un llenguatge musical identitari. La importància de la poesia com a font d'inspiració per a la creació fou primordial en molts compositors catalans de principis de segle, com Martí i Cristià –o Marticristà, el nom artístic que acostumava a emprar–, un músic i poeta que visqué al marge dels grans esdeveniments artístics, però que, com altres artistes poc recordats, va ser una figura important a l'hora d'enriquir el substrat cultural del nostre país.

El compositor va néixer a Llinars del Vallès el 19 d'agost de 1884 en el si d'una distingida família relacionada amb alts càrrecs comercials, com el que ocupava el seu pare. Inicià l'estudi del piano amb el mestre Vallcorba i més tard amb Enric Granados, el qual sempre va apreciar Martí i Cristià, tant per la seva bondat com pel talent. En el camp de l'harmonia i la composició va estudiar

amb Felip Pedrell. De la seva vida, en sabem ben poc. Tenim constància que una gran part la dedicà a l'ensenyament del piano i que de les seves classes van sortir molts intèrprets. Va fundar una acadèmia de música que portà el seu nom i que estigué activa durant quatre anys. Martí i Cristià era un artista molt prolífic, de temperament observador i molt estudiós, que a més de la música –va escriure més de dues-centes obres– cultivava la poesia, la pintura i l'escultura. Durant el seu temps lliure li agradava fer esport i destacà en la natació, fins i tot guanyà alguna competició.

L'EXPRESSIÓ D'UN ROMÀNTIC

L'obra musical de Martí i Cristià és el fruit d'un músic plenament romàntic. Quan ens submergim en el seu art, veiem que el món de la vida real no estava fet per a ell i que necessitava imperiosament expressar-se mitjançant la música. La natura i l'amor van ser les principals fonts d'inspiració; fou gràcies a la contemplació de la natura i el gaudi que li produïa que creà algunes de les obres pianístiques més destacades, com *En les muntanyes tristes* o *En les muntanyes de Montserrat*. Malgrat la seva curta vida, va començar a desenvolupar un estil personal. La seva música ens mostra un artista sensible

Un retrat de Josep Martí i Cristià (a l'esquerra). El compositor al piano, i una de les seves partitures manuscrites.

A LA RECERCA D'UNA MÚSICA OBLIDADA

Afrontar com a intèrpret un manuscrit d'un compositor oblidat del passat pot ser una tasca difícil que requereix una alta dosi de curiositat. Avui dia, davant la dificultat de lectura d'un vell manuscrit del qual no es té cap referència sonora, un músic pot caure fàcilment en el prejudici de considerar que aquella música no té prou qualitat, tan sols pel fet de no haver estat mai editada. Fa més de deu anys que em vaig trobar davant d'una carpeta plena de partitures manuscrites del pianista i compositor Josep Martí i Cristià que em va facilitar el seu nebot, la majoria obres per a piano. De totes aquelles peces només algunes havien estat editades. Impulsat per l'interès en la recerca i la curiositat a descobrir música oblidada, vaig endin-

sar-me en el coneixement d'aquelles obres. Em vaig trobar davant d'una música de gran senzillesa però plena de lirisme, inspiració i amb harmonies originals que em feia pressentir que era davant d'un artista d'una profunda sensibilitat, amb un món interior ric i amb una naturalesa romàntica que mostrava afinitats amb la d'Enric Granados, un dels seus mestres. Després d'un llarg temps de treball sobre l'obra, vaig decidir interpretar-la i enregistrar-la per poder transmetre i fer reviure el món ple de riqueses d'aquest artista que fins ara estava completament negligit. Actualment el fons del compositor, preservat a la Biblioteca de Catalunya, és consultable a través del portal Memòria Digital de Catalunya.

➤ que aconsegueix transmetre amb simplicitat els sentiments més íntims viscuts en primera persona, a través d'una important inspiració melòdica i una poderosa capacitat descriptiva que pren referències estilístiques de l'Impressionisme i d'alguns compositors nacionalistes com Grieg o Txaikovski; en són un exemple molt reeixit el seu cicle *Siluetes*, *Si vinguessis amb mi vora el riu*, els *Tres Preludis* o la schumanniana *Recordances de la joventut*.

UNA MORT PREMATURA

Sovint traduïa en poesia les impressions i emocions que vivia i a continuació les transformava en música. La naturalesa nostàlgica de l'artista es palesa també en molts dels seus treballs; un músic que preferia viure en el record d'aquells moments de plaer viscuts amb intensitat més que no pas afrontar els difícils moments del present. En una vessant més extravertida de la seva

CONÈIXER L'OBRA DE MARTÍ I CRISTIÀ

MÚSICA PER A PIANO

La Mà de Guido (2010)
Daniel Blanch, piano

SOMNI D'UN POETA

Obres per a piano
i música de cambra

La Mà de Guido (2018)
Daniel Blanch, piano
Júlia Farrés-Llongueras, soprano
Kalina Macuta, violí
Guillaume Terrail, violoncel
Marc Heredia, piano

CONCERTS

PALAU SOLITÀ I PLEGAMANS

(església de Santa Maria)
30 de setembre

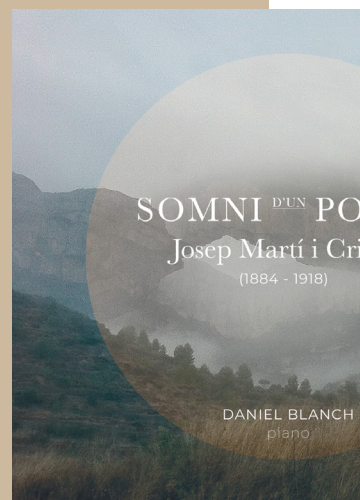
LLINARS DEL VALLÈS

(Teatre-Auditori)
25 de novembre
Recitals de Daniel Blanch i lectura de poesies del compositor a càrrec de Sergi Mateu

PARTITURES

L'Associació d'Amics de Josep Martí i Cristià ha editat un bon nombre de partitures que es poden descarregar gratuïtament del seu web: www.marticristia.cat

També La Mà de Guido i Edicions Musicals Nausica han editat algunes de les obres enregistrades en disc.

Un retrat de la família de Josep Martí i Crisetà, el tercer per l'esquerra, al costat dels seus germans i pares. Aquí sota, una dedicatòria del pianista Blai Net.

personalitat trobem obres com *Pamplona*, *Añoranza* o *Entre naranjos*, peces en què el compositor utilitza un nacionalisme espanyol molt afí al del primer Albéniz. La jota *Pamplona* fou una de les obres de més èxit en vida del compositor. Les interpretacions que en feien d'aquesta i d'altres peces pianistes com Blai Net, Joan Gibert Camins o Ezequiel Martín, van permetre que la seva música pogués ser escoltada en sales de concerts. A part de moltes obres per a piano també va compondre música de cambra i diverses obres líriques i simfòniques, com l'òpera *Lady Flirt* o les *Visions de sant Josep de Calassanç*.

Els darrers anys de vida el seu estat de salut fou molt delicat, fet que no li va permetre afrontar amb energia els reptes d'un creador en ple procés de creixement artístic. Amor i mort foren els dos pols de la seva vida;

LA VIDA REAL NO
ESTAVA FETA PER A ELL I
NECESSITAVA EXPRESSAR-
SE MITJANÇANT LA MÚSICA

GRAN CONCERT

A LA MEMORIA DEL MALAGUANYAT COMPOSITOR

EN JOSEP MARTÍ I CRISTETÀ

COL-LABORADORS

EZEQUIEL MARTÍN (Pianista)	Srta. AMÉRICA POLLBOY (Soprano)
J. M. ^a CAMPRODÓN (Rapsoda)	JOSEP MARTORELL (Pianista acompanyant)

JOSEP MARTÍ i CRISTETÀ

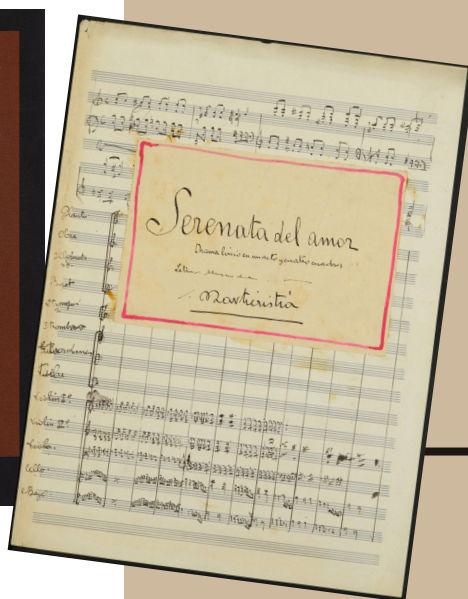
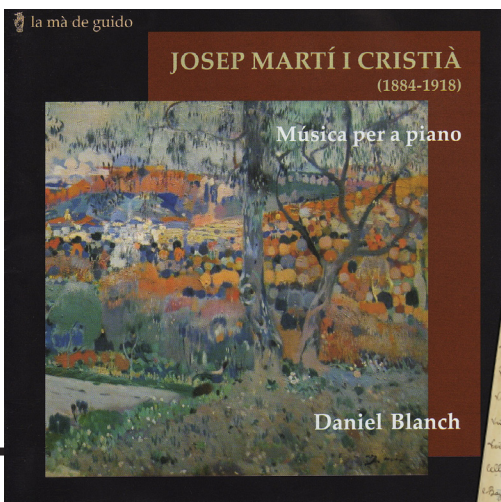
Nasqué aquest excel·lent compositor, en la pintoresca i xamosa vila de **Llinás del Vallés**, el dia 19 d'Agost de 1881. Fill d'una distingida família ben relacionada, els seus pares no havien pensat mai en dedicar-lo a l'art musical, però el futur artista, ben petit encara va començar a demostrar ses aficions vers la música, accentuant-se més i més de dia en dia, de tal manera que sols fruïa quan tenia un piano de joguina; per tot arreu pintava pentàgrams i notes. Aquestes disposicions varen obligar al seu pare a canviar de projecte, determinant fer-li estudiar seriament la carrera del gran art.

Començà sos estudis de solfeig i piano sota la direcció del mestre **Valcorba**, l'any 1894. Per el perfeccionament del piano va fer-ho amb el malaguanyat mestre **N'enric Granados** qui l'aprecià i el distingí sempre. L'harmonia i composició va estudiar-la un temps, no molt llarg, amb l'il·lustre mestre **En Felip Pedrell** qui també 's marvellà de son talent. En Martí va continuar estudiant sol, arribant al més alt perfeccionament de la seva carrera artística. Ha produït unes 200 composicions musicals, de tots els estils i gèneres, un bon ramell de poesies i proses, aixís com també una extensa col·lecció de pintures, dibuixos i moltes obres esculturals.

El dia 6 de Novembre de 1918 entregava son ànima a Deu aquest genial compositor i fervent català.

(Del llibre "IN MEMORIAM" de Ezequiel Martín)

la recerca d'un amor impossible i la consciència d'una mort irremeiable. Una mort que pressentia i que el va venir a cercar, en plena eclosió del seu talent, el 6 de desembre de 1918, amb tan sols 34 anys. Avui, gràcies a la seva música i a la seva poesia, podem reviure els anhels, els desamors, l'idealisme d'un artista vertaderament romàntic. Podem endinsar-nos en el renaixement del somni d'un poeta. ▸

El nou CD, *Somni d'un poeta*, i el primer, *Música per a piano*, amb peces de Martí i Crisetà tocades per Daniel Blanch. La partitura de *Serenata de l'amor*.

22 DE
NOVEMBRE
MAIKA MAKOVSKI
I QUARTET BROSSA
FI DE GIRA A LA
SALA APOLO

27 D'OCTUBRE
CANÇONS DELS
BRIGADISTES
A CORNELLÀ DE
LLOBREGAT

BROSSA QUARTET DE CORDA

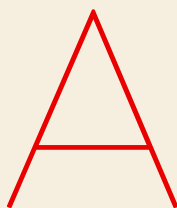
TRENCANT LES FRONTERES DEL QUARTET CLÀSSIC

JM DE LLOBET

El grup The
Pinker Tones i el
Quartet Brossa
han ideat el
projecte Leon.

MÚSIQUES MODERNES

Amb tretze anys de trajectòria, el Quartet Brossa és una formació plenament consolidada i amb una activitat artística constant. Des del 2014 és resident a l'Auditori del Vendrell i combina produccions pròpies amb col·laboracions amb artistes de diferents gèneres, com la cantautora Maika Makovski, el polifacètic pianista Xavier Lloses o el també cantautor Litus.

El Quartet Brossa és una formació difícil d'encasellar que sempre s'ha mogut a la frontera que separa allò culte d'allò popular. Sense rebutjar la interpretació de repertori canònic, el seu interès rau a idear projectes que puguin generar interrogants i incomoditat a les visions més monolítiques de la música. Del mot "brossa" extreu l'interès per materials artísticament menystinguts i part de l'ideari de Joan Brossa: la voluntat d'imaginació i l'ideal d'unitat del fenomen artístic.

EN EL NOM DE LEON

Gràcies al Premi Puig-Porret 2017 al millor projecte de creació musical convocat pel Mercat de Música Viva de Vic, el Quartet Brossa ha pogut fer peu en un dels terrenys que encara li quedaven per explorar: la música electrònica. Amb el grup d'electropop The Pinker Tones

han ideat un *biopic* musical i visual entorn de la figura de Leon Theremin, inventor del primer instrument electrònic.

Leon Theremin (1896-1993) tocava el violoncel a la Unió Soviètica de principis del segle XX, però es va fer conegut com a enginyer. De viatge a Europa va entrar en contacte amb els cercles artístics del moment i als Estats Units d'Amèrica va esdevenir inventor i empresari. ➤

TEXT Miquel Gené

EL 2019 ES COMPLIRAN CENT ANYS DE LA PATENT DEL THEREMIN, CONSIDERAT EL PRIMER INSTRUMENT ELECTRÒNIC DE LA HISTÒRIA. AQUESTA CELEBRACIÓ I L'AGITADA VIDA DEL SEU INVENTOR, LEON THEREMIN, SÓN L'EXCUSA PERFECTA PER A LA NOVA AVENTURA DEL QUARTET BROSSA.

PROJECTES BROSSA

A banda de les múltiples col·laboracions amb artistes de tots els camps, gèneres i estils, el Quartet Brossa acumula prop d'una vintena de projectes propis. El Brossa sempre s'ha mostrat interessat en la barreja d'arts. Així ho demostren espectacles com *He posat la lluna al tocadiscos*, que entrelliga músiques contemporànies de diversos estils amb poesies d'autors contemporanis catalans; *Tocatina*, l'espectacle sobre accions escèniques i musicals de Josep M. Mestres Quadreny i Joan Brossa, o *Un altre Wittgenstein, sis-plau* o *l'Holocaust*, monòleg teatral amb música per a quartet de corda de Josep Maria Mestres Quadreny.

Els seus projectes s'han enfocat sovint a fer emergir

i qüestionar narratives i valors preestablerts, com la desconstrucció del mite de Wolfgang Amadeus Mozart a *Mos-Art* o l'excel·lent revisió del *Viatge d'hivern* de Franz Schubert en forma de cançons pop per a quartet de corda i veu, amb la cantant Judit Neddermann i els textos en català de Miquel Desclot.

El Brossa no ha deixat passar de llarg la memòria històrica, amb els seus col·pidors projectes *Músiques de l'Holocaust*, un viatge sonor per les músiques que

van sobreviure a l'Holocaust nazi, i *Cançons dels brigadistes*, un homenatge a les Brigades Internacionals. Ha satiritzat l'actualitat en espectacles com *Retaule d'avars*, un recull de cançons al voltant del concepte de l'avarícia realitzat amb el contratenor Jordi Domènech, el clavecinista Gregori Ferrer i els Master of Cerimonies del grup Falsalarma.

Trobareu més informació sobre el Quartet Brossa i els seus espectacles a: www.brossaquartet.com

EL QUARTET BROSSA I THE PINKER TONES TRACEN UN RECORREGUT PER DIFERENTS ESCENES DE LA VIDA DE LEON THEREMIN

➤ Es casà amb una ballarina afroamericana, però fou retornat a l'URSS en estranyes circumstàncies i confinat en un gulag, on sobrevisqué gràcies al seu enginy. Posteriorment va participar en la construcció de l'Sputnik

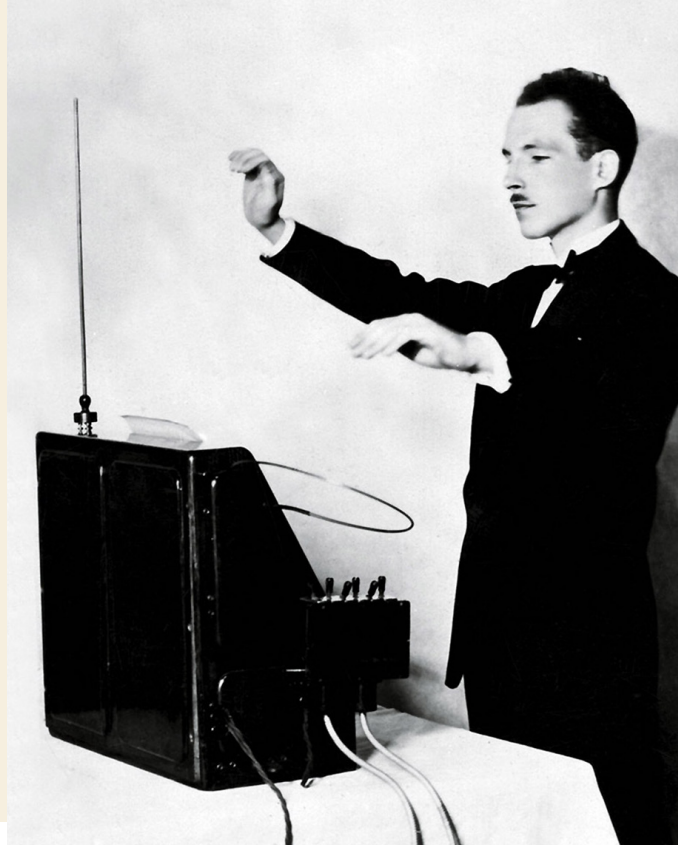
i durant els anys vuitanta, i contra tots els seus pronòstics, va rebre homenatges com a precursor de la música electrònica.

Amb el nom de *Leon*, el Quartet Brossa i The Pinker Tones han ideat un recorregut musical per diferents escenes de la vida de Theremin. El resultat d'aquest diàleg creatiu és una obra que beu de molts estils musicals que passaren per les orelles de l'inventor, relligats sota una mirada actual i diversa que va des de l'electropop de The Pinker Tones fins a les sonoritats de cordes típicament Brossa, amb referències a Stravinsky, Xostakóvitx, Copland, Gershwin o Milhaud i homenatges estètics a Roxy Music o Depeche Mode. La mescla d'aquests múltiples substrats compta amb la participació del Quartet Mèlt i amb la presència de la sonoritat del theremin a càrrec de Jairo Moreno i Víctor Estrada.

En escena, l'espectacle recolza en elements visuals que ajuden el públic a seguir les peripècies de Theremin: les projeccions del videoartista Iban Arnau, la dansa del ballari Toni Mira i la presència, coreografiada pel mateix Mira, del Quartet Mèlt, que fa la funció de cor grec, reflexiona sobre el que ha passat, prediu el que passarà i adverteix dels perills a un Leon irremeiablement abocat al seu destí.

MÉS ENLLÀ DEL QUARTET CLÀSSIC

"El nostre funcionament s'assembla molt més al d'un grup de rock que al d'un de clàssic", comenta Aleix Puig, violinista del quartet. Només així s'entén que el Brossa compongui gran part de la música que toca i la direcció que prenen els seus esforços: "El que fem no és comparable a cap quartet actual. Primer de tot, no juguem a la mateixa lliga, hi ha quartets tècnicament molt bons que s'estan formant fora. Nosaltres no som aquest tipus de quartet", comenta Imma Lluch, violista del quartet. I l'Aleix afegeix: "Com a grup ens interessa més fer projectes que generin interrogants i incomoditat a segons quin tipus de perspectives de la música".

THEREMIN, L'INSTRUMENT

Leon Theremin va patentar el theremin el 1919. L'instrument consisteix en dues antenes de metall que responen a la posició de les mans de l'interpret respecte d'elles.

Una d'aquestes antenes controla la

freqüència (l'alçada de la nota) i l'altra, l'amplitud (el volum). Mitjançant la variació d'aquests dos paràmetres musicals, l'interpret pot generar línies melòdiques. (Podeu trobar una explicació ampliada del theremin a "l'Ànima del So" de l'RMG 357, de juny-juliol 2017).

El theremin ha fet especial fortuna al

cinema, habitualment associat a situacions de tensió i misteri. Així, el trobem a les bandes sonores de Miklós Rózsa per a les pel·lícules *Recorda* (1945) d'Alfred Hitchcock i *Dies perduts* (1945) de Billy Wilder, i a la de Bernard Hermann per a *Ultimàtum a la Terra* (1951) de Robert Wise.

Escolta el theremin!

Sobre aquests ideals s'ha construït *Leon*, el seu darrer projecte. El procés de composició ha estat en forma de diàleg. Cadascuna de les parts proposava material sobre el qual l'altra treballava. El resultat ha estat la descoberta d'indrets als quals cap de les dues bandes esperava arribar: *"Cada cop més, als projectes discogràfics que fem busquem saber com començarem, però no com acabarem, que sempre hi hagi un punt de risc, de diàleg i de construir un relat musical que begui de diverses veus", reconeix l'Aleix.*

Leon és un espectacle musical en forma de biopic que es podrà veure als escenaris catalans durant el 2019. El disc que recull les seves quinze composicions es publicarà el proper gener amb el segell Kasba Music. 📀

Imma Lluch, Aleix Puig, Pere Bartolomé i Quico Pugès, els membres actuals del quartet.

"ENS INTERESSA FER PROJECTES QUE GENERIN INTERROGANTS I INCOMODITAT A SEGONS QUIN TIPUS DE PERSPECTIVES DE LA MÚSICA"

és el que veus.
ÉS EL QUE VIUS.

ENTREVISTA

ALEXANDER MELNIKOV

UN PIANISTA DE MOLTA VOLADA

14 D'OCTUBRE
AL PALAU DE LA
MÚSICA
INAUGURACIÓ
TEMPORADA
ORQUESTRA CAMERA
MUSICAE

AQUEST PIANISTA RUS ÉS INTÈRPRET HABITUAL DE LA TEMPORADA ESTABLE DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA I ELS DARRERS ANYS HI HA DESTACAT EN EL REPERTORI DE CAMBRA O EN SOLITARI. EL MES D'OCTUBRE TORNA AL PALAU, PERÒ ENGUANY COM A SOLISTA, EN EL POPULAR CONCERT *PER A PIANO I ORQUESTRA NÚM. 2, OP. 18* DE SERGUEI RACHMÀNINOV JUNT AMB L'ORQUESTRA SIMFÒNICA CAMERA MUSICAE, QUE D'AQUESTA MANERA INAUGURA TEMPORADA AMB UN PIANISTA I PROGRAMA D'ALTA VOLADA.

TEXT Mònica Pagès Santacana

MÒNICA PAGÈS SANTACANA: El seu disc dels *24 Preludis i fugues* de Dmitri Xostakóvitx és considerat un dels millors dels últims cinquanta anys i la seva interpretació fa un any al Palau va causar un gran impacte. Com aborda vostè aquest viatge musical tan llarg?

ALEXANDER MELNIKOV: El divideixo en dues meitats, que queden separades pel clímax del preludi i fuga número 12, amb una fuga immensa que suposa un moment d'inflexió, un dels moments més dramàtics d'aquesta obra. A partir del número 13, és com un nou començament. És l'única fuga que té cinc veus. I, com passa en Bach, quan tens cinc o sis veus, penses: "D'acord, això va de debò!". Un altre punt de tensió el trobem en els números 15 i 16. Aquest és el punt exacte de la secció àuria, i hi ha un gran contrast entre els dos, perquè el 15 és música plenament contemporània, "quasi" dodecafònica. En canvi, al número 16 és tot el contrari. Probablement és el meu preferit, és un gran enigma. La fuga és principalment música del Renaixement. ¿Com podia ser que a l'altra banda del Teló d'Acer i amb el tractament de la forma que es feia en aquells moments, es pogués tenir tant d'interès per la música renaixentista? No en tinc ni idea. Quan vaig tocar aquesta fuga a Andreas Staier, no s'ho podia creure. És una fuga d'estil antic i has d'utilitzar molta tècnica de clavicèmbal per tocar-la i que tingui sentit. I aquest és el gran contrast que té aquesta obra de Xostakóvitx: l'extrem entre l'antic i la modernitat. En aquesta obra ens trobem en dos extrems de la música del segle XX.

MPS: ¿Ha estat Andreas Staier la gran influència que ha tingut a l'hora de tocar un piano històric?

AM: Andreas Staier és una de les grans influències actuals, una de les poques que hi ha. És un geni. Té una agilitat mental increïble, està sempre atent a la construcció vertical i horitzontal, en termes històrics. La seva intuïció és extraordinària. En l'última gravació dels concerts de violí de Mozart que ha fet Isabelle Faust amb Il Giardino Armonico, l'Andreas ha compost totes les cadències, perquè Mozart no les havia deixat escrites. Sens dubte, és el

més important que ha passat amb aquestes obres els darrers dos-cents anys. Qui més podria escriure cadències per a Mozart? Gairebé ningú més. Fins i tot Beethoven ho va intentar! De fet, jo també vaig intentar escriure una cadència per a la Isabelle, però no me'n vaig sortir, perquè en Mozart és molt difícil, abans tocaria mil vegades qualsevol obra de Beethoven.

MPS: ¿Quan va començar a voler tocar i gravar amb pianos antics?

AM: Schubert va ser el primer gran projecte. Després van venir Beethoven i Brahms. En

"TOCAR AMB PIANOS ANTICS
EM FA SENTIR EL SENTIMENT
D'UN PASSAT QUE JA NO PODEM
RECUPERAR"

el cas de Mozart, no fem tot el seu catàleg, perquè les primeres *Sonates* eren amb clavicé i no té sentit que les faci amb un *fortepiano*. Vaig fer construir un instrument especialment per a aquest projecte. La resta de pianos que tinc són originals i aquest és l'únic que és una còpia, perquè un Walter original normalment està en un museu, com quasi tots els pianos de principis del segle XVIII i, sobretot, és massa fràgil, i jo necessito poder emportar-me'l. Els altres pianos que tinc, Graf, Bösendorfer, Erard, són tots originals.

MPS: Què busca exactament en aquests tipus de pianos?

AM: Tota l'estètica. M'encanten, això és tot. Sóc molt melancòlic, com la meua mare... Tinc aquest projecte que anomeno *Many Pianos* i que ha sortit aquest hivern passat. He fet la *Fantasia op. 15, "Wanderer"* en el Graf, els *Estudis op. 10* de Chopin en l'Erard, i el *Don Giovanni* de Liszt en el meu Bösendorfer. I, finalment, la *Petruixka* en un Steinway. Bàsicament, agafo aquestes quatre obres de gran virtuosisme, que la majoria de gent les veu com extremadament difícils de tocar. No les toco amb criteri històric, no hi crec, sinó que trenco una mica els estereotips. M'he adonat de la melangia que em fan sentir, del sentiment d'aquell passat, d'una cosa que ja no hi és.

MPS: ¿A través de l'instrument es pot saber la intenció del compositor?

AM: De vegades sí, no sempre. Estem parlant de persones excepcionals, com eren Mozart, Schubert o Beethoven. Si volem trobar alguna cosa, caldria fixar-se en compositors menys genials de l'època. Els genis són sempre excepcions. Evidentment, cal entendre l'entorn, que és fascinant, però no s'arriba enlloc, sinó que et porta al punt en què només et fas preguntes i tens més llibertat. Sempre dic que vaig comprovar la inutilitat del criteri històric en la interpretació quan vaig acompanyar alguns cantants joves amb la música de la meua àvia [Zara Levina]. La meua mare estava molt frustrada perquè no ho cantaven com ella creia que ho havien de fer; doncs imagina't el que passa amb Mozart!

MPS: Quina influència va tenir en la seva vocació musical la seva àvia Zara Levina, que va ser una gran pianista i compositora, de la generació de Xostakóvitx?

AM: Va morir quan jo tenia tres anys, encara la recordo. Jo vaig començar a tocar el piano als sis anys, més tard. Crec que em va influir més la meua germana, que estava sempre estudiant el piano i que també és compositora. Un dels meus millors records d'infantesa era despertar-me sentint-la tocar el piano.

JULIEN MIGNOT

VOLANT A TRAVÉS DE LA MÚSICA

Si no fos músic, Alexander Melnikov seria pilot d'avió, segurament. Una passió que practica sempre que pot, i, quan ve a Catalunya, ho fa a l'aeròdrom de Sabadell. L'avió i el piano es converteixen en l'artefacte simbòlic per aconseguir l'altura desitjada del vol espiritual que pot realitzar aquest artista. L'any passat va treure dos discos al mercat amb Harmonia Mundi: un amb les obres per a quatre mans de Franz Schubert al costat del seu admirat Andreas Staier al *fortepiano*; i l'altre amb la *Sonata per a violí i piano* de César Franck i amb el *Concert per a violí, piano i quartet de corda* d'Ernest Chausson amb el Salagon Quartet i la seva companya d'escenaris, Isabelle Faust, amb qui acaba de gravar les *Sonates* de Mozart. Melnikov posseeix un horitzó musical que abasta tres segles sense prejudicis, en què explora el so original del teclat romàntic amb tot el seu virtuosisme o desxifra les claus del segle XX amb una llibertat sense límits.

que toquem junts. La vaig conèixer a Oxford el 1998 en un festival de música de cambra i al moment de sentir-la ja vaig percebre que volia tocar amb ella. Ara s'adonen que és una violinista excepcional, però abans ningú em volia

fer cas i no ho van descobrir fins que ho va dir Abbado. És un plaer tocar amb ells.

MPS: Com veu la música clàssica actualment?

AM: ¿Vol acabar l'entrevista de manera pessimista? Si perdem el que hem obtingut d'aquesta música, que és una de les poques coses que donen esperança, com passa amb el *Concert Emperador*, que si el toques dues-centes vegades, hi descobreixes dues-centes coses més, i hi ha una emoció i una implicació existencial que no trobes enlloc... I, evidentment, la música clàssica és elitista, perquè cal conèixer el seu llenguatge per apreciar-la i molt poca gent l'entén... És una línia molt petita en la nostra civilització... Però si la perdem, les probabilitats de sobreviure encara disminuirien més. Em considero un privilegiat. ▶

MPS: Vostè, que va tenir una relació molt propera amb Sviatoslav Richter, ¿es considera seguidor d'aquesta tradició pianística russa?

AM: Hi ha moltes tradicions diferents. Em considero al·lèrgic al concepte "escola russa" de la qual es parla molt sovint sense saber-ne res. Crec que la tradició pianística russa ve, si anem molt lluny, de John Field, un irlandès que va treballar per a Clementi mostrant els seus pianos i que va anar a Rússia i hi va morir de fred. La tradició russa és, una part, això, i l'altra, estudiants de Liszt. Jo no l'anomenaria russa, sinó irlandesa i hongaresa. Però fins i tot en Liszt no pots dir que fos totalment hongarès, era sobretot internacional. La influència de Clementi va ser molt forta i va arribar fins a Rússia, d'això no hi ha dub-

te. Una tradició que es concentra a Odessa, on també va estudiar la meua àvia i d'on van sortir tots els grans pianistes i violinistes russos.

MPS: Les darreres temporades del Palau de la Música Catalana ha tocat tot sovint amb Isabelle Faust i Jean-Guihen

“LA MÚSICA CLÀSSICA ÉS ELITISTA PERQUÈ CAL CONÈIXER EL SEU LLENGUATGE PER APRECIAR-LA”

Queyras. Què destacaria de la seva relació amb ells, amb els quals fa música de cambra des de fa anys?

AM: Amb la Isabelle ja fa més de quinze anys

Residències Musicals

Concerts
a La Pedrera

**Temporada
2018—19**

21.10.18

MARTA PUIG, piano

Duet de piano i violí
Obres de Pergolesi, Cassadó, Olm i Stravinski

16.12.18

MARTA PUIG, piano

Recital amb narrador
Obres de Schumann, Mompou i **Magrané***

17.02.19

SARA CUBARSI, violí

Duet de violí amb clave i teclat
Obres d'Ucellini, Veracini, Cage, Biber,
Marigó i Cubarsi

21.04.19

MARTA PUIG, piano

Concert de cambra amb violí i cello
Obres de Haydn, Montsalvatge, Xostakóvitx
i Brahms

16.09.18

SARA CUBARSI, violí

Recital amb projecció de sons electrònics
Obres de Biber, Olofsson, Sciarrino,
Tenney i Cubarsi

18.11.18

ROGER MORELLÓ, violoncel

Duet de violoncel i piano
Obres de Debussy, Schumann, Stravinski,
Bragato, Brahms i Prokofieff

20.01.19

ROGER MORELLÓ, violoncel

Concert de cambra amb clarinet, violí i piano
Obres de Rachmaninoff, Schubert i Brahms

17.03.19

ROGER MORELLÓ, violoncel

Recital de violoncel amb piano
Obres de Ligeti, Fábregas, Penderecki,
Crumb, Brahms i **Magrané***

19.05.19

SARA CUBARSI, violí

Concert de cambra amb trompa i piano
Obres de Ligeti, Brahms i **Magrané***

*Estrena obres compositor resident

La Pedrera
Passeig de Gràcia, 92
Barcelona

Informació i entrades
taquilles i www.lapedrera.cat

Collabora

Cat **Música**
Intensament clàssics

Fundació
Catalunya
La Pedrera

Batutem!

Núm. 5

EL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

TEXT David Puertas
IL·LUSTRACIÓ Laura Borràs

EL VIOLONCEL

CONCERTS QUE
NO ET POTS PERDRE

EL BIS

Un bis és una peça musical que els músics ofereixen al públic després d'acabar el concert. Si la gent aplaudeix molt, els intèrprets es miren entre ells i es diuen: "Què? En batutem una altra?". I fan un bis: una peça curta de tres o quatre minuts. A les òperes passava molt sovint que els bisos es feien mentre durava la funció: si una soprano o un tenor cantava una ària (una cançó) i ho feia molt bé, el públic no deixava d'aplaudir fins que el cantant repetia tota la cançó de nou. D'aquesta manera les òperes podien durar hores i hores i és per això

que avui dia hi ha molts teatres del món que han prohibit fer bisos.

Però el bis més espectacular de la història es va *batutar* el 7 de febrer de 1792 a Viena: s'hi estrenava l'òpera *El matrimoni secret* de Domenico Cimarosa i l'emperador d'Àustria hi era present. Quan va acabar la representació, el públic va aplaudir molt i molt i molt... i encara més i més! L'emperador es va aixecar i va dir: "Que serveixin sopar als músics... i després que ens facin un bis: que tornin a tocar l'òpera sencera de dalt a baix!"

EL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

El Palau de la Música Catalana és un dels auditoris de música més importants que hi ha al món. El va construir l'arquitecte barceloní Lluís Domènech i Montaner, professor d'un altre arquitecte molt famós: Antoni Gaudí. El Palau el va començar a construir l'any 1905 i va ser inaugurat el 1908: és la seu de l'Orfeó Català.

L'Orfeó Català és una associació musical de Barcelona que té més de 125 anys d'història. Va començar *batutant* una coral, després dues, després tres... i aviat es va convertir en una entitat social molt important. L'any 1904 va crear una revista (aquesta que teniu a les mans: la «Revista Musical Catalana») i poc després va decidir construir un auditori: un edifici on es poguessin fer concerts. La inauguració del Palau va fer parlar durant mesos: alguns consideraven que era la millor obra arquitectònica que s'havia fet mai a Barcelona, mentre que d'altres deien que era més lleig que un gripau malalt i que feia mal a la vista.

L'edifici està pensat perquè s'hi facin concerts i sona molt bé, però una de les coses que el fan únic al món és la quantitat de detalls que té per tot arreu, tant a les façanes com a l'interior: està ple d'escultures, relleus, pintures, trencadissos, ceràmiques, ferro forjat i vitralls. Hi pots *batutar* cares de músics –com Beethoven o Bach–, uns cavalls galopant, flors primaverals, una escala principal amb una barana meravellosa, una claraboia impressionant damunt el cap del públic i fins i tot un grapat de muses tocant instruments que surten de les parets de l'escenari. L'any 1997 va ser declarat Patrimoni de la Humanitat.

PAU CASALS

Pau Casals és un dels músics més importants que hi ha hagut mai a Catalunya. Va néixer al Vendrell, va viatjar per tot el món tocant el violoncel i també va ser director d'orquestra. Va fundar l'Orquestra Pau Casals i la va *batutar* del 1920 al 1936. Els concerts els feia al Palau de la Música i, veient que hi havia molta gent que no podia anar-hi perquè no podien pagar una entrada, va fundar l'Associació Obrera de Concerts. Gràcies a aquesta associació, es feien concerts a preus molt reduïts i hi podia anar tothom. El primer violí de l'orquestra era el seu germà Enric Casals.

EDUARD TOLDRÀ

Eduard Toldrà era un músic català nascut a Vilanova i la Geltrú que també té una relació molt intensa amb el Palau de la Música. Quan l'Eduard tenia 25 anys i ja era un violinista molt reconegut, Pau Casals li va donar l'oportunitat de dirigir al Palau: primer només li va deixar dirigir alguna obra, però després ja agafava la batuta per fer concerts sencers al capdavant de l'Orquestra Pau Casals. Anys després, quan l'Ajuntament de la ciutat li va proposar crear una nova orquestra, va fundar l'Orquestra Municipal de Barcelona i va estar-hi al capdavant des de l'any 1944 fins al 1962. Al Palau de la Música Catalana va arribar a *batutar-la* en més de 700 concerts.

CONCERTS
QUE NO
ET POTS
PERDRE!

PALAU DE LA MÚSICA

DATA: 3 i 4 de novembre

HORA: 11, 12.30 i 17 h

OBRA: *Bim Bom, nadons al Palau i Zig Zag*, passets al Palau amb la Companyia Kamalundu, una experiència única perquè pares i nadons comparteixin les primeres emocions musicals.

+INFO:

www.palaumusica.cat

L'AUDITORI DE BARCELONA

DATA: 10 de novembre

HORA: 12.30 h

OBRA: Banda Ampla s'estrena amb la Banda Municipal de Barcelona com a protagonista. Amb música de Joan Albert Amargós i direcció escènica de Xavier Albertí, l'espectacle s'inspira en la Guia d'Orquestra per a Joves de Britten.

+INFO:

www.auditori.cat

APLICACIONS PER AL MÒBIL

NOM: *Shazam* i *Soundhound*
PER A QUÈ SERVEIXEN?

Són aplicacions de reconeixement de cançons: et diuen el títol de la cançó que sona allà on sigui i fins i tot si taral·leges o xiules unes notes, pot dir-te'n el títol!

+INFO:

www.shazam.com i
soundhound.com/soundhound

L'INSTRUMENT

El violoncel és un instrument de la família del violí, però és molt més gran i per això s'ha de tocar assegut. Antigament només feia paper d'acompanyament, però a poc a poc els compositors hi van confiar i ara és molt comú sentir-lo com a solista.

EL VIOLONCEL

Té 4 cordes que es fan vibrar quan es freguen amb un arquet.

Fa uns 122 cm d'alçada: 75 cm corresponen al cos del violoncel i la resta al mànec, el claviller i la voluta recargolada a dalt de tot. D'ample pot fer uns 45 cm.

Els forats amb forma de lletra F s'anomenen "les efes del violoncel".

L'arquet té una mida d'uns 72 cm de llarg i està format per una peça de fusta i uns 150 pèls de crinera de cavall.

Té una vara de ferro, una "pica", que s'amaga dintre el cos del violoncel. Quan s'extreu, cada intèrpret se l'ajusta a la seva alçada per recolzar l'instrument a terra.

Han estat grans intèrprets del violoncel, el català Pau Casals, l'anglesa Jacqueline du Pré i el rus Mstislav Rostropóvitx.

V	I	O	L	I	B	A	C
X	I	L	O	F	O	N	H
S	I	O	Q	F	U	E	E
T	S	T	L	L	A	U	T
G	U	I	T	A	R	R	A
U	N	B	M	U	I	R	B
A	P	L	A	T	S	C	A
L	E	E	S	A	X	O	L

SOPA DE LLETRES MUSICAL

INSTRUCCIONS

Troba 11 instruments musicals (violí, viola, flauta, llaut, tuba, xilòfon, guitarra, tabal, tible, saxo, plats) d'esquerra a dreta, de dalt a baix o en diagonal. Amb les lletres que restin trobaràs una frase de Pau Casals.

TENIU LA SOLUCIÓ A LA PÀGINA 63

CHOPIN, POLÒNIA I DRÀCULA

UNA GALAXIA DE MÚSIQUES

WEST SIDE STORY

DISSABTE, 06.10.18, 18.30H

Wojciech Kilar Dràcula
Wojciech Kilar *El pianista, Moving to the Ghetto*
Edward Elgar Polònia, op. 76
Frédéric Chopin Concert per a piano i orquestra núm. 1

Szymon Nehring, piano
Cor Jove de l'Orfeó Català (Esteve Nabona, director)
Víctor Pablo Pérez, director
Orquestra Simfònica del Vallès

Concert en col·laboració amb

Concert programat dins el

Preus 18, 32, 39, 52 i 68 euros

DISSABTE, 17.11.18, 18.30H

Richard Strauss 2001, una odisea del espacio
(Así habló Zarathustra)
Patrick Doyle Frankenstein
Bernard Herrmann Fahrenheit 451
Jerry Goldsmith El Planeta dels simis, Alien i Star Trek
James Horner Cocoon
Brad Fiedel Terminator
Vangelis Blade Runner
John Williams Jurassic Park, Superman, ET, Star Wars
i Encuentros en la tercera fase

Iván Morales, guió
Rubén Gimeno, director · **Orquestra Simfònica del Vallès**

Concert programat dins el

Preus 18, 34, 42, 52 i 68 euros

DISSABTE, 01.12.18, 18.30H

Antonin Dvorák Carnaval
Takashi Yoshimatsu Cyberbird saxophone concerto
Richard Rodgers Carousel Waltz
Leonard Bernstein West Side Story
(dances simfòniques)

David Salleras, saxòfon
Chris Duigan, piano
Marc Cabero, percussió
James Ross, director
Orquestra Simfònica del Vallès

Preus 18, 32, 39, 52 i 68 euros

www.palaumusica.cat · www.osvalles.com

Taquilles del Palau de la Música · Tel: 902 442 882 · taquilles@palaumusica.cat

Amb el suport de:

ASSOCIACIÓ
ORFEÓ
CATALÀ

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

GOBIERNO DE ESPAÑA
MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Patrocinadors i col·laboradors principals de l'OSV

Mitjà oficial

BARCELONA: CAPITAL MUSICAL?

EL 'GRAND TOUR' DELS NOSTRES DIES

THINKSTOCK / BABYCHUK

HI HA CIUTATS QUE JA S'HAN TROBAT LA FEINA FETA PER ATREURE VISITANTS MUSICALS. VIENA, PER EXEMPLE. D'ALTRES, COM AMSTERDAM, HO ACABEN DE DESCOBRIR. LA HISTÒRIA, LA TENACITAT PERSONAL I PROJECTES ENGREGADORS SÓN ELS MOTORS DE LES GRANS CAPITALS MUSICALS.

TEXT Rosa Massagué

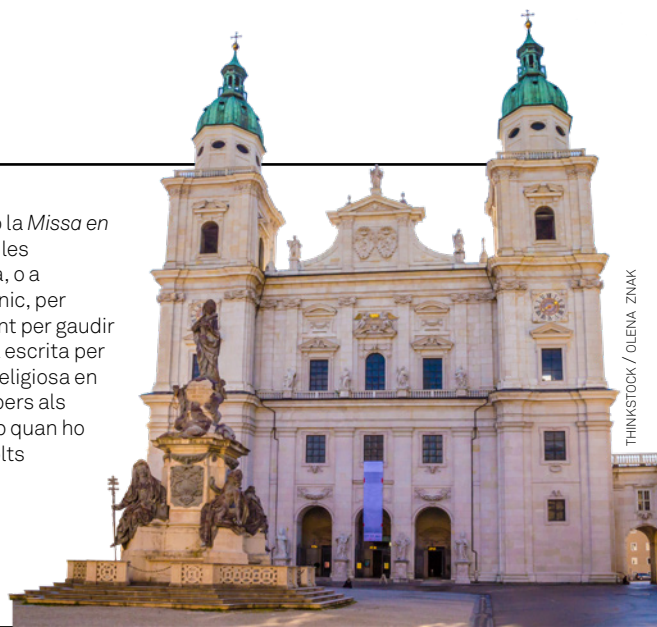

UNA PARADA A LA CATEDRAL

No tota la música s'acaba a les sales de concerts o als teatres. Hi ha altres llocs que no estan a les guies turístiques, però que també són un gran al·licient per al visitant més curiós. Són les esglésies. Val la pena acostar-s'hi, especialment a les grans ciutats europees de forta tradició musical, sobretot les de predomini religiós protestant, però també catòlic. Els concerts d'orgue hi són freqüents. I a més, els diumenges sempre hi ha una missa cantada dins de la litúrgia del dia, normalment amb orquestra, cor i solistes, de molta qualitat. Pot ser que s'hi interpreti la *Missa Nelson* de Haydn;

una *Missa brevis* de Mozart, o la *Missa en Re major* de Dvofák, ja sigui a les catedrals de Salzburg o Viena, o a l'església dels jesuïtes de Munic, per exemple. I no cal ser practicant per gaudir de la interpretació d'una obra escrita per acompanyar una celebració religiosa en un espai i un format més propers als que tenia el compositor al cap quan ho va escriure que no pas als molts auditoris moderns.

La catedral de Salzburg té una gran tradició musical.

THINKSTOCK / OLENA ZNAK

Tres segles després el turisme musical està en plena expansió. Així ho demostren les nombroses agències especialitzades. En relació amb el de masses és un turisme numèricament limitat. Per contra, fa una despesa força elevada. L'aficionat que viatja principalment per la música té de 40 anys en amunt i gaudeix de bona posició econòmica. És un turista educat, poc sorollós, respectuós amb l'entorn i molt curiós. No és estrany, doncs, que moltes ciutats amb pedigrí musical agombolin aquest tipus de turisme.

El que atreu els viatgers musicals és la possibilitat d'assistir durant la seva estada a diversos espectacles i concerts poc habituals i/o interpretats per primeres figures que no són fàcils de veure a casa i que justifiquen el desplaçament. Els trets que fan una ciutat musicalment atractiva per al turista són, doncs, la història, l'oferta musical i, sobretot, la qualitat d'aquesta oferta.

Musicalment parlant, Viena ho té tot. D'entrada té un estol de grans compositors que han deixat la seva petja no tan sols a la ciutat, sinó a la història de la música. Els noms de Mozart, Gluck, Beethoven, Schubert, Haydn, Bruckner, Schönberg, Mahler o Berg, sense oblidar la saga familiar dels Strauss, fan que el punt de partida de Viena com a capital musical sigui difícilment superable.

L'herència d'aquests músics es tradueix en l'existència de tres teatres d'òpera –Staatsoper, Volksoper i Theater an der Wien, a més del petit Kammeroper–, dues grans sales de concerts –Musikverein i Konzerthaus, i una de més petita i nova, la MuTh– i teatres musicals –el Ronacher i el Raimund. I el que és tant o més important, grans formacions. L'Orquestra Filharmònica, amb un so propi i característic, és possiblement la millor del món, però sense oblidar l'Orquestra Simfònica, o la Klangforum Wien dedicada a la música contemporània, i en el camp vocal, l'Arnold Schoenberg Chor o l'històric i molt famós dels Nens Cantaires (Wiener Sängerknaben).

Amb tot aquest patrimoni musical, Viena omple 10.000 butaques cada dia, i cada any s'hi fan més de 15.000 concerts i representacions musicals. Només l'Staatsoper en fa 300 anualment, amb una ocupació del 98,6%. Tractant-se d'una ciutat que no arriba als dos milions d'habitants (1.767.000), són els turistes els que completen els aforaments. I si alguna cosa cuida Viena són els visitants que li donen vida. ➤

El prestigi i la història de l'Staatsoper de Viena atreuen un bon nombre de viatgers musicals. A sota, Charles Burney.

El turisme cultural se'l van inventar els anglesos amb el Grand Tour, quan les elits van començar a viatjar per plaer –i no pas per necessitat o obligació– a la recerca d'educació i entreteniment. Excepte l'òpera, la música no era un objectiu prioritari d'aquells viatges, però va ser un anglès, Charles Burney, qui va inventar el turisme musical i ens va deixar el testimoni del seu viatge per França i Itàlia que va començar el 1770.

El turisme massiu que arriba a aquella ciutat vol veure on vivia la Sissi, però el cultural és el que fa la ronda musical, va a concerts o representacions d'òpera i visita els diversos museus dedicats als compositors o a la música. Els magnífics programes de mà de l'Staatsoper, per exemple, a més de tenir una edició en alemany, en tenen una íntegrament en anglès i amb un resum en japonès.

Una ciutat que pot competir amb Viena en gairebé tots els sentits és Berlín, amb una gran tradició i influència des del segle XVIII. A la llista de músics que hi van viure no té tants grans noms, tot i que alguns es repeteixen, però la capital alemanya també té tres teatres d'òpera, diverses sales de concerts, tres grandíssimes orquestres, com ho són la Filharmònica, l'Staatskapelle i la Simfònica, i diverses formacions vocals, com el RIAS Kammerchor.

Ser capital d'un Estat hi fa molt. La vida musical de París i Londres també n'és testimoni. Històricament el poder necessitava expressar-se públicament amb manifestacions artístiques, ja fos amb músics a la cort o amb la construcció d'un gran teatre com l'Opéra de París. A Londres, en una Anglaterra més pragmàtica, s'imposava el negoci com feia Händel, tot i que no defugia el suport reial. Aquestes diferents aproximacions al fet musical els permeten seguir sent ciutats molt atractives musicalment parlant.

No ser-ho ara, però haver estat capital en el passat també ajuda a tenir una llarga tradició i un altíssim nivell d'excel·lència que atreu visitants, com és el cas de Dresden i Mu-

nic. La primera té una història musical molt intensa que ve del Renaixement, passa pel Barroc i troba la seva màxima expressió en la música de Richard Strauss, que tantes obres va estrenar a la Semperoper. La tradició i la qualitat s'hi mantenen amb la direcció musical de Christian Thielemann al capdavant d'una de les millors orquestres alemanyes, l'Staatskapelle Dresden.

La Bayerische Staatsoper de la ciutat bavaresa té una programació que fa venir salivera a tots els aficionats. I amb la mirada posada en el turista, organitza cada any pel mes de juliol un festival que permet veure en pocs dies alguns dels millors títols de la temporada que ha acabat.

La dels festivals és una forma habitual d'atreure visitants. Els d'estiu, des de Bayreuth a Salzburg, passant per Ais de Provença, Lucerna, Innsbruck, Savonlinna o Pesaro, en són una bona mostra. Però també hi ha els que es fan durant la temporada. A l'Opéra de Lió, per exemple, a final d'hivern s'hi fa un festival amb tres òperes que es poden veure en tres o quatre dies, agrupades temàticament, combinables amb algun concert a l'Auditori de la ciutat.

Hi ha ciutats on l'atracció principal rau en l'arquitectura dels teatres o els auditoris més que no pas en la música que s'hi interpreta. Les òperes de Sydney (Austràlia), Oslo (Noruega) o Copenhaguen (Dinamarca), en són un bon exemple, com ho és la nova seu de l'Elbphilharmonie a Hamburg. En d'altres, l'atracció és la marca

La Semperoper de Dresden té una intensa història musical des del Renaixement. A sota, l'Elbphilharmonie a Hamburg i l'Òpera de Sydney, edificis que desperten interès sobre-tot per la seva arquitectura.

A VIENA I
BERLÍN NO ELS
FALTA RES PER
SER CAPITALS
MUSICALS DE
PRIMER ORDRE

històrica. És el que passa a Milà amb el Teatro alla Scala, una visita que tantes vegades s'acompanya d'excursions seguint les passes de Giuseppe Verdi, per exemple. I en altres ciutats, com Nova York, facin el que facin, sempre s'hi troba més d'una cosa que valdrà la pena.

Un exemple de ciutat que sense tenir una llarga tradició s'ha convertit en una capital musical important és Amsterdam. A la pintura dels mestres holandesos sempre hi ha instruments, però el que ens diuen aquells quadres és que la música es tocava i cantava en ambients tancats, ja fossin cases particulars o llocs d'esbarjo. El 1888 s'edificà el Concertgebouw, la sala de concerts amb una de les millors acústiques del món, i poc després s'hi estrenava la seva orquestra, que ha tingut grans directors. Ara, a les tulipes, les bicicletes i els museus, cal afegir-hi la recent projecció musical de la ciutat, que va més enllà d'aquella històrica sala.

A Amsterdam, hi trobem músics de referència en la interpretació amb criteris històrics, com Frans Brüggen o Ton Koopman; i compositors contemporanis, com Louis Andriessen, Reinbert de Leeuw i Michel van der Aa. I el que sembla un miracle en una ciutat sense tradició operística, haver-ne inventat una tot just aca-

bada la Segona Guerra Mundial, recolzada en la construcció el 1986 del teatre actual. L'arribada del francolíbanès Pierre Audi a la direcció de la Nationale Opera dos anys més tard (la deixa ara, després de trenta anys) ha portat l'Òpera d'Amsterdam a ser un teatre de referència i un dels més creatius de tot Europa.

AMSTERDAM S'HA INVENTAT UNA TRADICIÓ QUE LA SITUA ENTRE LES CIUTATS MÉS ENGRESCADORES

La Bayerische Staatsoper de Múnic, a més del seu marc històric, té una programació que fa venir salivera a tots els aficionats.

Per fer turisme musical no cal ser compositor, organista, clavecinista o estudiós com era Burney. El Grand Tour dels nostres dies és una còpia a petita escala, però manté aquella voluntat d'educar i entretenir. Ara a les ganes i la curiositat

d'abans, només cal afegir-hi un mòbil i una targeta de crèdit. La bona música espera a moltes cantonades. 📖

FÓRMULES VARIADES

Costa trobar un patró únic de polítiques culturals que expliqui l'èxit de les capitals musicals. Hi ha països, molt pocs, on l'opinió pública considera que la cultura és un bé social i l'Estat creu que la seva obligació és promoure-la. D'altres, tot el contrari. Alemanya és el màxim exemple dels primers. De totes les activitats culturals, les més subvencionades són el teatre i la música, que juntes assoleixen més d'una tercera part de tots els ajuts a les arts. La màxima responsabilitat recau en els ajuntaments (45% dels ajuts) i els *länder* (40%). Dos dels teatres més subvencionats d'Europa són l'Staatsoper de Berlín i la Deutsche Oper. Les subvencions cobreixen el 78% i el 74% del seu pressupost, mentre que la mitjana del preu de les entrades és de 41 i 47

euros, respectivament. A l'altre extrem hi ha Londres, on els ajuts públics són mínims, al voltant del 20%. Entre un model i l'altre hi ha molta varietat de fórmules. A Viena, per exemple, la subvenció a l'Staatsoper és del 50%, mentre que a la Konzerthaus, privada, els fons públics només cobreixen l'1,6% de la despesa i fan una política molt potent de benefactors i patrocinadors.

La Deutsche Oper de Berlín és un dels teatres més subvencionats d'Europa.

BARCELONA: CAPITAL MUSICAL?

LA CIUTAT COM TAL CAP I CASAL DE LA CLÀSSICA

DES DE FA UN PARELL D'ANYS, ELS PRINCIPALS AGENTS MUSICALS DE BARCELONA HAN TRANSFORMAT LA SANA COMPETÈNCIA QUE ELS ENFRONTA EN COL·LABORACIÓ PER ACONSEGUIR LA VINGUDA DE PÚBLIC ESTRANGER A LA CAPITAL CATALANA.

TEXT Albert Torrens

BARCELONA
OBERTURA
SPRING FESTIVAL
DEL 4 AL 17 DE
MARÇ

BARCELONA OBERTURA SPRING FESTIVAL

El proper mes de març –entre els dies 4 i 17, un moment del calendari molt meditat– tindrà lloc la primera edició del Barcelona Obertura Spring Festival, que propiciarà una concentració de grans concerts amb grans artistes impulsat per L'Auditori, el Liceu i el Palau de la Música, amb la col·laboració d'Ibercamera i l'Ajuntament de Barcelona. A més, també hi haurà audicions gratuïtes que donaran accés a tota la ciutadania a altres escenaris, com museus, centres cívics, la Casa Batlló o la presó Model, amb música de tot tipus. El Festival té un pressupost de prop d'un milió i mig d'euros i la intenció dels organitzadors és que tingui continuïtat i se celebri anualment. De tota manera, Víctor Medem recorda que aquest és només un primer pas: *"Partim de tres entitats que per pressupost, ambició i volum d'activitat comparteixen aquesta inquietud i tenen força per tirar-la endavant. Però estem encara en la fase de buscar públic en origen i després vindrà la captació en destinació".*

www.barcelonaobertura.com

*Monuments emblemàtics
com la Casa Batlló
s'ompliran de música.*

*Barcelona vol convertir-se en
una de les capitals musicals
del món.*

Amb la intenció de sumar una programació musical de qualitat als múltiples atractius que ja ofereix la capital catalana, el Gran Teatre del Liceu, el Palau de la Música i L'Auditori han sumat esforços per crear Barcelona Obertura, una eina que ha de transformar Barcelona en una de les capitals musicals del món.

Precisament alguns d'aquests equipaments són els mateixos que ja van acollir, en el passat, esdeveniments de ressò mundial, com l'estrena d'obres de repertori o el Congrés Internacional de Musicologia i el Festival de la Societat Internacional de Música Contemporània de l'any 1936, que els nostàlgics solen recordar com l'edat d'or de la clàssica a la ciutat.

De tota manera, *"Barcelona Obertura és diferent de tot allò, que era un congrés itinerant que es va decidir fer a Barcelona tan sols un any"*, explica Víctor Medem, coordinador d'aquesta joint venture, el qual afegeix: *"I estaven molt allunyats dels pressupostos que es mouen avui dia: llavors hi havia la centralitat del Palau com a espai, mentre que la força residia en entitats privades com l'Associació Música Da Camera i, sobretot, la figura clau de Pau Casals, que feia d'imant gràcies a la seva implicació en l'Associació Obrera de Concerts, de la qual parlava molt a fora perquè se la sentia seva".*

Amb tot, i malgrat que amb el temps, sobretot després del gran focus d'atenció que van significar els Jocs Olímpics, la política turística de la ciutat no ha afavorit especialment la cultura, ni concretament la música, aquelles primeres passes tenen molt a veure amb la situació actual: *"Ara estem parlant d'unes institucions que fan programacions regulars, mouen artistes de renom i atreuen molt de públic. I això no passa només un dia, sinó que ve de fa temps"*, continua Medem, que destaca la qualitat de la programació del Liceu, la bona feina de l'equip gestor del Palau de la Música i la quantitat i varietat de l'oferta de L'Auditori –especialment l'educativa– com a elements que permeten equiparar aquests tres escenaris barcelonins als estàndards europeus.

Explicat en paraules de Víctor Medem, el naixement de Barcelona Obertura sembla un fet fins i tot natural: *"Amb tot aquest teixit, observàvem dues coses: primer, que ningú no acabava de fer una política internacional per donar a conèixer la seva proposta amb una estratègia definida, més enllà de bons contactes i la pertinença a xarxes com ECHO, i segon, que calia buscar un nexe,*

una palanca d'unió que vinculés el sector de la música amb el turístic, que òbviament ja era molt important a Barcelona”.

I és que, de fet, cal tenir en compte que tots tres equipaments ja comptaven, des de sempre, amb un percentatge significatiu de públic estranger, en part pel simple fet de trobar-se físicament a Barcelona, però també cadascun amb la seva peculiar idiosincràsia: el Palau, condicionat pel fet que l'edifici també és un monument; el Liceu, gràcies a la intensificació de feina feta en el passat, i l'Auditori, amb un perfil més perifèric i jove, que és l'únic que presenta unes xifres lleument menors. Així, tots faciliten, gràcies a la segmentació que permeten avui dia els serveis de *ticketing*, dades similars: la temporada passada, a l'entorn d'un 20% del seu públic procedia de fora de Catalunya, i el perfil mitjà d'aquest aficionat corresponia a persones d'alt nivell adquisitiu, d'entre 45 i 75 anys, procedent de països europeus, els Estats Units, la Xina, el Japó i Corea, i que buscaven una oferta musical combinada amb cultura i bon menjar.

En això, de fet, el públic català hi és entès, fins al punt que diverses empreses i agències de viatges del nostre país s'han especialitzat en aquest sector de clientela. ¿Qui millor que aquests mateixos agents, doncs, per saber què busca el públic melòman en una altra ciutat i què creuen que pot manca a la pròpia? Francesc Xavier Mata, director de Fra Diavolo, ho explica així: *“En tots els viatges intento posar coses noves, perquè són clients que ja han viatjat per tot el món. Per això sempre estic pendent de les grans exposicions o ho combino amb visita a espais o cases privades que no tenen accés al públic. Finalment, els viatges són una combinació d'òpera, art i també gastronomia”.*

Fra Diavolo (www.fradiavolo.net) és una empresa de circuits de viatges musicals de qualitat nascuda l'any 1991, tot i que ja organitzava viatges des de tres anys abans i va intensificar la seva activitat arran de la crema del Liceu. *“Els viatges de Fra Diavolo han anat evolucionant, però bàsicament hi ha dos tipus de viatges: a teatres i festivals d'òpera propers, i altres de més grans a Viena, Nova York o Sant Petersburg. Després han anat a buscar cantants concrets que no venen a Barcelona, que els nostres clients poden saludar després de la funció als camerinos, ja que Fra Diavolo és espònsor o patró de molts teatres d'Europa”.* Precisament l'agència patrocina també el Gran Teatre del Liceu i el Palau de la Música, i els ha posat en contacte amb altres agències de viatges musicals per tal que posin en comú i amplien els seus públics.

En canvi, l'activitat de GoES Travel (www.goestravel.com) és sensiblement diferent: es tracta d'una agència de viatges ordinària que té àrees especialitzades en esports, educació i música. Des de fa més de deu anys aquest darrer sector s'encarrega de

El Palau de la Música Catalana serà seu del Festival. A sota, el Cor de Noies de l'Orfeó Català, que hi participarà.

UN 20% DEL
PÚBLIC DELS
PRINCIPALS
EQUIPAMENTS
MUSICALS ÉS
ESTRANGER

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DE L'ORFEO CATALA

El Centre de Documentació de l'Orfeó Català conserva el programa del primer concert organitzat per l'Associació de Música 'Da Camera', celebrat el 14 d'abril de 1913 i un cartell del XIV Festival de la Societat Internacional per la Música Contemporània i III Congrés de la Societat Internacional de Musicologia del 1936 dissenyat per Josep Obiols.

MATTEO VECCHI

ANTONI BELL

coordinar el transport, l'allotjament, les visites i la possibilitat d'oferir concerts a grups de música no professionals que ja tenen un interès en Barcelona i Catalunya, ja sigui de manera específica o bé perquè procedeixen de fora d'Europa i fan gira pel continent. El gerent de l'àrea de música, Jordi Abelló, està convençut que l'activitat de tots els actors es complementa: *"No sé quants agents turístics o culturals estan implicats en la presa de decisions, però sens dubte l'èxit també serà possible en gran part per la feina que fem a les fires de turisme i les accions de promoció institucionals. La suma de tots els atractius afavoreix que el nom de la ciutat soni, i si la programació musical està anunciada arreu, hi haurà més gent que s'hi interessi"*.

Un dels objectius de què Barcelona Obertura se sent més orgullosa és d'haver aconseguit situar la programació de música clàssica als continguts que ofereixen les agències oficials Turisme de Barcelona i Agència Catalana de Turisme. Per la seva banda, a més de destacar-ne la ubicació i el clima, el seu web (www.barcelonaobertura.com) certifica el pes de la ciutat en la història de la música esmentant esdeveniments com ara l'estrena del *Parsifal* de Wagner per primer cop fora de Bay-

LA UBICACIÓ, EL CLIMA I LA GASTRONOMIA SÓN ELS PRINCIPALS ATRACTIUS DE BARCELONA

El Gran Teatre del Liceu i L'Auditori són les altres seus principals del Barcelona Obertura Spring Festival.

reuth, l'estada de Schönberg a la ciutat o la primera audició del *Concert per a violí* d'Alban Berg al Palau de la Música. I finalment, Víctor Medem afegeix a tots aquests ingredients una reflexió que pot donar pistes sobre què pot oferir el futur: *"La capitalitat musical d'una ciutat també ve molt donada per la creació: cal que hi hagi inter-*

prets i compositors autòctons. No oblidem que, si Viena és una de les capitals de la música del món,

ho és per la immensa quantitat de creadors que hi han nascut o viscut". ♪

AL MUSEU DE
LA MÚSICA ES
POT TROBAR UN
BANSURI DEL
NEPAL DINS EL
FONS PERMANENT

Nitin Amin amb
el bansuri que ha
dissenyat ell mateix.

L'ÀNIMA DEL SO

ALS 33 ANYS VA DECIDIR DEIXAR LA SEVA FEINA D'ENGINYER EN UNA MULTINACIONAL PER DEDICAR-SE PLENAMENT A LA MÚSICA. DES DE LLAVORS AQUEST MÚSIC INDI NO PARA DE BUSCAR EL SO DE LA SEVA ÀNIMA AMB UN INSTRUMENT CONSTRUÏT ÍNTEGRAMENT AMB UNA CANYA DE BAMBÚ.

NITIN AMIN

TEXT Josep Barcons Palau
FOTOGRAFIES Quim Roser

AMB EL BANSURI A L'ÀNIMA

El que més impacta de Nitin Amin són els seus ulls immensament blaus; d'aquell blau oceànic que deia Pablo Neruda en un dels seus poemes més cèlebres. I, com l'oceà, el seu és un blau canviant: quan sortim de la sala de parets negres del Campus del Poblenou de la UPF on tenim la conversa, el blau dels ulls se li transforma aviat en verd, com la camisa que du, fins a esdevenir tan insondable com les arrels de la música que fa amb el seu bansuri.

I és que, efectivament, el bansuri de Nitin Amin és el *seu* bansuri. Ha estat ell mateix qui l'ha dissenyat amb els seus coneixements d'enginyer. Ara viu *quasi-retirat* de la seva tasca tecnològica com a professional del màrqueting, i treballa un dia a la setmana fent feines de consultor en un projecte de creació pròpia. La resta del temps el dedica al seu instrument, del qual, orgullosament, no se sent professional: *"No depend de la música per viure, i això fa que no n'hagi de trair l'esperit"*.

LA CONSTRUCCIÓ D'UN BANSURI

Per a Amin, el bansuri *"és l'instrument més natural que hi ha, i el que més s'assembla a la veu humana"*. És fet íntegrament de bambú, sense cap afegit que en distorsioni la puresa i la fragilitat. És al nord-est de l'Índia i a l'Estat ➤

LA MÚSICA CLÀSSICA DE L'ÍNDIA

La música de l'Índia es pot dividir en dos grans grups: la música carnàtica (del Sud) i la música hindustànica (del Nord), popularitzada especialment per Ravi Shankar i en la qual s'inscriu també Nitin Amin.

Pel fet d'estar fonamentada en la improvisació, la tradició de la música clàssica índia és eminentment oral, i només fa un segle que se n'han començat a transcriure algunes composicions: *"Però el que pots anotar no és la composició, que no es pot capturar en un sistema de notació, sinó tan sols un esquelet, un esbós d'estructura i un marc melòdic. No hi ha pentagrama, per tant. Així que l'únic que s'escriu és el nom de les notes (Sa, Re, Ga, Ma...), i tampoc no s'escriu el ritme. De fet, jo no he escrit mai res". És sobre un marc melòdic concret (anomenat*

rāg, o raga) i sobre un patró rítmic cíclic (anomenat tāl, o tala) que es desenvolupa la improvisació. Per a Amin, en una improvisació "vius per la raga, que és el marc per desenvolupar la swara, la successió de notes, i estàs regit per l'estructura rítmica de la tala".

Nitin Amin fa esforços per traslladar el funcionament de la música clàssica índia als seus auditoris occidentals. I per això explica les similituds que té amb el sistema tonal occidental. Si a Occident parlem de "tònica", a l'Índia es parla de "sa", que en sànscrit és l'abreviació de *shadja*, que literalment significa *"allò que dona naixença a sis més"*; és a dir, a les sis notes següents: *"El sa és una entitat vivent, la qual tracto com a ésser viu. I no penso en termes d'escales, sinó de notes. Ara bé: les notes no són a l'instrument, sinó al cap".*

"NO SOC UN PROFESSIONAL, PERQUÈ NO DEPENC DE LA MÚSICA PER VIURE"

➤ de Bangladesh on es cultiven expressament unes canyes que, amb el temps, esdevindran la flauta per antonomàsia de la música hindú. Especialment llargs i prims, per evitar nusos al llarg del tub, un cop es tallen se submergeixen durant un any sencer dins d'un riu, per tal que l'aigua corrent (corrent com la vida mateixa, que sempre transcorre) banyi la fusta. Un cop treta del riu i asseçada, portarà poc més d'un mes de feina tenir l'instrument llest fent-li els forats pertinents i polint-lo adequadament.

El de Nitin Amin no és un bansuri tradicional, però. Els convencionals tenen sis forats (tres per a cada mà), a banda del de

l'embocadura, i és amb inflexions en la pressió de l'aire i en la posició dels llavis que s'obtenen els matisos i les modificacions microtonals tan pròpies de la música clàssica índia. El bansuri dissenyat per Amin, però, no necessita aquestes modificacions en l'emissió de l'aire, sinó que hi ha afegit un forat més a cada mà (en té un total de vuit, a banda de l'embocadura), que toca amb la punta del dit. A més, aquests forats no estan disposats en línia recta, sinó de manera ergonòmica: *"La importància no rau en els dos forats en si, que permeten ampliar lleument la tessitura de l'instrument, sinó que amb aquestes modificacions puc obtenir una continuïtat de so equiparable a la de la veu humana que els bansuris tradicionals no tenen".*

Afinat en Mi (tot i que també n'hi ha en Re, per tocar amb el sitar), la tessitura del bansuri se situa a cavall del registre masculí i del femení, amb un timbre molt

El bansuri de Nitin Amin porta un tros de cinta aïllant en un forat, per acabar-ne d'ajustar l'afinació.

especial, que ve donat per l'amplada i la llargada del tub. Unes mides que, d'altra banda, fan que tocar-lo sigui considerablement incòmode, ja que obliga a obrir molt els dits. Per això l'ergonomia del seu model és també un avantatge que fa que més d'un constructor ja faci bansuris seguint el "disseny Amin".

Així, els estudiants que volen aprendre d'ell poden fer-ho amb una flauta similar a la seva, però aviat afegeix: *"No és que aquest sigui un instrument superior que el tradicional, però sí que té més possibilitats. I, al final, el que importa, és el que acabes fent amb un instrument, l'efecte final que hi aconsegueixes"*.

UN VIRATGE ALS 33 ANYS

"Soc enginyer mecànic, però no vaig començar a estudiar música seriosament fins als 33 anys, que va ser quan vaig deixar la meva feina d'enginyer. El meu pare tocava el bansuri, i n'hi havia un a casa, però no va ser fins a aquesta edat que vaig sentir que aquell era el meu camí." Amb un fill petit de 5 anys, la bona situació laboral de la seva esposa va ser clau perquè Amin pogués seguir la seva vocació: *"Vaig anar a la Universitat de Pune, on vaig acabar la meva formació musical el 1997. En acabar el màster, a banda de la part interpretativa, em vaig dedicar a fer tallers per ensenyar la gent a escoltar música. Durant set o vuit anys hi van assistir prop de deu mil persones, i vam editar un CD-Rom amb tot de material que explicava el funcionament de la música clàssica índia"*.

Però finalment va deixar els tallers per dedicar-se íntegrament al treball amb el bansuri, arran de trobar la seva mestra

UN MIT AL POBLENOU?

Aquest és un dels acrònims més famosos en l'àmbit tecnològic, que designa el prestigiós Massachusetts Institute of Technology. Només amb una lletra de diferència, a Barcelona trobem l'MTG, sigla darrere la qual s'amaga el Music Technology Group de la Universitat Pompeu Fabra.

Amb un equip comandat per Xavier Serra, s'han fet un nom propi (no tan gran com

els seus companys de Massachusetts) en la recerca al voltant de música i tecnologia.

En col·laboració amb la Fundació Phonos (nascuda el 1974 per obra de Josep Maria Mestres Quadreny, Lluís Callejo i Andrés Lewin Richter, i comandada des de fa poc per Àngel Faraldo), organitzen el Projecte Phonos, que pretén obrir a la societat diverses experiències al voltant de la música

i la tecnologia. Una mostra n'és la presència de Nitin Amin al Campus del Poblenou aquesta primavera passada, inscrita en una sèrie d'activitats que pretenen obrir la universitat al públic en general per mitjà d'activitats, conferències i concerts.

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

MTG
Music Technology
Group

(guru en sànscrit), que no és pas bansurista sinó cantant: *"Hi ha dues tendències principals a l'hora de tocar un instrument: un és l'estil instrumental [el del sitar, per exemple, tal com feia Ravi Shankar] i l'altre és l'estil vocal, el gayaki, que és el que segueixo jo"*.

MÚSICA I VIDA

Amb la dimensió professional resolta, Amin no busca pas guanyar-se la vida amb la música. El fet de no dependre'n econòmicament li dona una llibertat que no tindria si hagués de sotmetre's a l'aplaudiment del públic: *"Si per viure has de dependre de la música que fas, has de vinclar-te a certs compromisos. He trobat l'equilibri perfecte entre la meva feina i la meva música. Si em demanes si soc un músic professional, he de dir que no, perquè no depenc de la música per viure. I precisament per això puc tocar absolutament el que vull"*.

"LES NOTES NO SÓN A L'INSTRUMENT, SINÓ AL CAP"

I és que *"originàriament, el propòsit de la música a l'Índia és buscar la connexió amb el teu interior, que és un propòsit diferent de la dimensió més concertística de la tradició occidental. Però això està canviant, i la professionalització fa que ja no puguis tocar la música sols per a tu, sinó que estiguis subjecte a les demandes del públic. Ben pocs artistes poden refusar l'aplaudiment, que no ve mai d'una minoria, sinó d'un públic en general poc instruït. No crec que la nostra música sigui per a una gran audiència, ja que el tipus de matisos que busquem no es poden aconseguir en una sala on no puguis tenir contacte visual amb la persona que t'està escoltant"*. ♪

EL COMPOSITOR

Philip GLASS

MÉS ENLLÀ DEL MINIMALISME

EL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA HA CONVIDAT EL COMPOSITOR A MOSTRAR AQUESTA TEMPORADA EL SEU RETRAT CREATIU, QUE INCLOU TAMBÉ LA INTERPRETACIÓ DE LA SEVA ÒPERA MÉS CONEGUDA: *EINSTEIN ON THE BEACH*.

TEXT Sergi Moreno-Lasalle • IL·LUSTRACIÓ Roger Pibernat

Si John Adams –que va sortir fa poc en aquesta secció– és l'exponent de la ultimíssima evolució del minimalisme musical, Philip Glass (nascut el 1937) és potser la figura més coneguda d'aquest estil. Si a l'hora d'escriure sobre Adams l'entusiasme de conèixer una música tan interessant traspuava tot l'article, no ho és menys ara: descobrir-ne l'evolució de la figura més internacional ha estat, també per a mi, una gran satisfacció. Dit això, per entendre Philip Glass cal, sens dubte, intentar definir les característiques de l'estil: el *minimal* neix de la voluntat clarament reaccionària contra les avantguardes europees (les serials i les alternatives). Influenciat per músiques no occidentals, com les cançons tribals d'Amèrica o els *ragas* indis, l'estil proposa el retorn a harmonies diatòniques, amb progressions molt lentes i repeticions, sovint fins a l'extenuació, de les estructures harmòniques, els dissenys rítmics i els gestos melòdics. No és una proposta nova, però es planteja ara com a sistema compositiu, no com a recurs. L'estil neix als anys setanta de bracet d'autors com LaMonte Young o Terry Riley, però és sobretot amb Steve Reich i Philip Glass que assoleix el punt àlgid. Si bé posteriorment ha estat adoptat per compositors d'arreu del món, és un estil que es pot considerar genuïnament americà.

L'evolució musical de Philip Glass, tanmateix, no s'allunya gaire de la tònica general de la segona meitat del segle XX. Després d'anys de formació amb Milhaud a la Juilliard School i amb Boulanger a París, entra en contacte amb Ravi Shankar, es fa budista i, en tornar de l'Índia, renuncia al seu estil coplandià i, defugint el "*poc emotiu*" (sic) serialisme de Boulez, comença a compondre obres amb ritmes additius i harmonies molt simples. Exerceixen també gran influència en ell les obres de

Samuel Beckett i l'amistat amb creadors d'altres disciplines, com el poeta Allen Ginsberg o el director teatral Robert Wilson. Glass es converteix així, amb el seu propi *ensemble*, en un compositor multidisciplinari: les obres d'aquesta primera època, com la seva primera òpera, *Einstein on the beach*, s'apropen més a la *performance* que a formes més tradicionals. També treballa estretament amb músics d'altres àmbits: orquestrant cançons de David Bowie o Brian Eno, que el condueixen a poc a poc cap a un ampli reconeixement (durant la dècada dels anys setanta ha de treballar de taxista i de reparador d'electrodomèstics!).

Als anys vuitanta, una dulcificació del seu estil ve acompanyada d'una major difusió de la seva obra, especialment per l'interès que té en la composició per al cinema: des de la música per a la trilogia documental de Godfrey

Reggio (*Koyaanisqatsi-Powaqqatsi-Naqoyqatsi*) a les bandes sonores de films més comercials, com *Mishima*, *The hours* o *Notes on a scandal*. És el moment també de les seves "grans"

L'EVOLUCIÓ MUSICAL DE PHILIP GLASS, TANMATEIX, NO S'ALLUNYA GAIRE DE LA TÒNICA GENERAL DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX

òperes, amb títols tan imprescindibles com *Satyagraha* o *Akhnaten*, que completen amb *Einstein* una trilogia de retrats molt conceptuals, en què la narració no és mai directa sinó al·lusiva. Les seves òperes posteriors també es centren en figures històriques: *The voyage* (Cristòfor Colom), *White craven* (Vasco da Gama), *The perfect american* (Walt Dis-

15 DE GENER
DE 2019
VÍKINGUR
ÓLAFSSON
OBRES PER A PIANO
DE GLASS AL
PALAU DE LA
MÚSICA

27 DE MAIG
DE 2019 EINSTEIN
ON THE BEACH
COLLEGIUM
VOCALE GENT
AL PALAU DE LA
MÚSICA

ney), etc. L'endolciment de l'estil –el mateix Glass rebutja que el classifiquin com a minimalista i es defineix com a autor d'estructures repetitives– també comporta un retorn a les formes i harmonies clàssiques (modulacions enharmòniques que recorden Schubert), retorn iniciat pel primer *Concert per a violí* (una obra esplèndida i coneguda), i continuat per moltes obres concertístiques (com

el no menys esplèndid *Concert-Fantasia per a dos timbalers*) i fins a 8 *Quartets* i 11 *Simfonies*. Malgrat l'estil fàcilment recognoscible, aquestes magnes obres poc tenen del minimalisme radical dels setanta: aquí Glass és autor de frescos simfònics deutors de la millor tradició, de sonoritats complexes però de molt fàcil audició. Una descoberta, doncs, molt satisfactòria! 📖

CICLE PHILIP GLASS PALAU DE LA MÚSICA

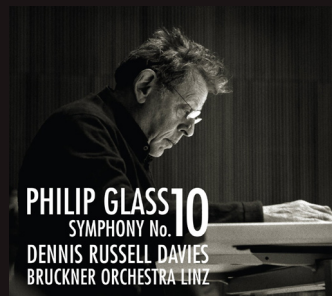
❖ El Palau de la Música Catalana programa cinc concerts entre els mesos de gener i maig del 2019 per oferir una visió àmplia del catàleg del compositor nord-americà. Piano, orgue, cor, cambra i òpera omplen la programació, que podeu consultar àmpliament en aquest enllaç: bit.ly/2mF1gdP

DISCOGRAFIA

❖ És al poc conegut segell americà **Orange Mountain Music**, amb el qual Glass treballa gairebé en exclusiva des de mitjan dels vuitanta, on trobem la major part dels seus enregistraments: les simfonies, magistralment dirigides per Dennis Russell Davies, estret col·laborador del compositor; les darreres òperes (l'enregistrament de l'estrena de *The perfect american* al Teatro Real de Madrid), les bandes sonores i, naturalment, els concerts (*The Glass Concertos Project*, integral en 4 CD).

❖ Amb tot, té enregistraments excel·lents a **Naxos** (*Simfonies* 2, 3 i 4), **Nonesuch** (magnífic enregistrament dels *Quartets* amb el Kronos Quartet!), **Grand Piano** (integral per a piano) i fins i tot a **Deutsche Grammophon** (impressionant enregistrament del *Concert per a violí* amb Gidon Kremer). Un clàssic: les òperes de la "trilogia" (*Einstein*, *Satyagraha* i *Akhmatov*) al segell **CBS**. Feliç descoberta!

14, 18 i 21 D'ABRIL
ELS MESTRES
CANTAIRES DE
NUREMBERG DE
RICHARD WAGNER
AL FESTTAGE 2019

13, 17 i 22 D'ABRIL
ESPOSALLES AL
MONESTIR
DE SERGUEI
PROKÓFIEV
AL FESTTAGE 2019

ESCENARIS DEL MÓN

STAATSOPER DE BERLÍN

ÒPERA SOTA ELS TILLERS

MITJANÇANT UN TEATRE D'ÒPERA TOT SOVINT ES POT ALBIRAR LA HISTÒRIA D'UNA CIUTAT. I EN EL CAS D'ALEMANYA, I CONCRETAMENT DE BERLÍN, ENCARA MÉS. CONEGUDA COM A UNTER DEN LINDEN O LINDENOPER (SOTA ELS TIL·LERS), PELS ARBRES QUE OMBREGEN L'AVINGUDA SENYORIAL ON ESTÀ SITUADA, L'STAATSOPER DE BERLÍN FOU CONSTRUÏDA PER UN EMPERADOR PRUSSIÀ I HA SOBREVISCUT REVOLUCIONS, GUERRES I LA DESTRUCCIÓ MÉS BRUTAL.

TEXT Antoni Colomer • FOTOGRAFIES Staatsoper Berlin

a desaparició del Sacre Imperi Germànic i de la República de Weimar, l'ascens del nazisme, l'absurda divisió de la ciutat per un mur i la seva reunificació, de tots aquests esdeveniments ha estat testimoni (i sovint víctima) el teatre barroc que ha hostatjat el que, originalment, es va anomenar Hofoper, després Königliche Oper i, finalment, Staatsoper. L'edifici original, que formava part d'un ambiciós projecte urbanístic dissenyat per Frederic II i l'arquitecte Von Knobelsdorff, s'inaugurà el 1742 amb l'òpera *Cesare e Cleopatra* de Carl Friedrich Graun. Un títol emblemàtic en la història del teatre, ja que, dirigit per René Jacobs, significà el retorn de l'Staatsoper al panorama internacional després de la caiguda del Mur, tot commemorant el 250è aniversari de la institució.

La història de la Berliner Staatsoper és indestruïble de l'Staatskapelle de Berlín, una de les orquestres més antigues d'Europa, que s'integrà, a partir de la inauguració del teatre, com a conjunt instrumental de l'Òpera. La construcció del nou teatre, l'any 1842, com a conseqüència de l'incendi que destruí l'edifici original, va comportar la instauració d'un cicle simfònic propi, liderat en un principi per un tal Felix Mendelssohn. La nòmina de personalitats que han dirigit l'Òpera ➤

MARCUS EBENER

MARCUS EBENER

els til·lers” i la seva orquestra fa justícia a la transcendència musical de la institució. Des de Gaspard Spontini, passant per Meyerbeer, el rei Mides de l’òpera europea a mitjan segle XIX, fins al brevíssim regnat d’Otto Nicolai, mort un parell de mesos després de ser nomenat i d’estrenar-hi l’obra per la qual és recordat: *Les alegres casades de Windsor*. La història de l’Staatsoper durant el segle XIX va ser gloriosa, i la del segle XX, apassionant.

Richard Strauss va tenir una intensa vinculació amb la casa, en dirigir-la del 1899 al 1913, just abans que esclatés la primera Gran Guerra. Són anys en què el gran compositor es dedica intensament a la direcció orquestral, una faceta important de la seva trajectòria relativament oblidada per la transcendència del seu vessant creatiu. El succeeix, durant els anys del conflicte bèl·lic, un director que no deixa gaire petjada: Leo Blech. Però els anys daurats, artísticament, són pro-

tagonitzats per Erich Kleiber, el qual va revolucionar el Berlín musical amb propostes radicals. Va estrenar-hi *Wozzeck* d’Alban Berg, així com altres títols dels joves de l’avantguarda alemanya. La vinculació amb l’obra de Berg va ser tal, que amb l’estrena de la suite de *Lulu*, es van produir uns esdeveniments que marcaren, inevitablement, la música i la història moderna d’Alemanya. Grups nazis es manifesten a la porta del teatre desencadenant uns incidents que desemboquen en la instauració del concepte “música degenerada” per part de les autoritats i hi encabiren tota aquella música que no consideraven purament ària. El conflicte significa un punt d’inflexió. Tant Kleiber com Fritz Busch o Kurt Adler, assidus del fossat de l’Staatsoper, hi renuncien i s’exilien; deixen la institució en mans del Partit Nazi i els directors col·laboracionistes, com Clemens Kraus o Herbert von Karajan, el qual en serà

1 La sala principal de concerts, amb les recents reformes, ha millorat la seva acústica i reverberació, i s’hi han eliminat els seients sense visibilitat.

2 Una perspectiva de l’edifici, reinaugurat l’any 2017, vist des de l’exterior.

3 Un dels passadissos que permeten l’ac-

cés a la sala principal de concerts.

4 El Saló Apol·lo de l’Staatsoper de Berlín té un programa de concerts propi.

5 Un moment del concert celebrat el 16 de juny passat, amb Daniel Barenboim dins del cicle Òpera Estatal per a Tots.

director durant tot el període de la Segona Guerra Mundial. El mític Wilhelm Furtwängler hi fa, durant aquest període, aparicions estel·lars, com en la reobertura del teatre després d’un primer bombardeig, el 1943, amb uns mífics *Mestres cantaires* de Wagner.

La derrota alemanya provoca una crisi sense precedents a l’Staatsoper, no només per la situació econòmica i social del país, sinó per la divisió de Berlín, que deixa Unter den Linden en territori soviètic. Aquesta complexa situació provoca la creació d’una nova òpera estatal al sector occidental, la Deutsche Oper, que esdevindrà l’Òpera nacional de la República Federal Alemanya. Són anys d’aïllament progressiu en què diversos directors, com Franz Konwitschny i Otmar Suitner, intenten mantenir-hi el nivell musical i artístic. La resurrecció arriba amb la caiguda del Mur i el nomenament de Daniel Barenboim com a factòtum de la casa el 1992. Inevitablement, amb la reunificació, l’encaix de les dues insti-

UNA REFORMA POLÈMICA

El prestigi creixent de l’Staatsoper de Barenboim ha provocat la necessitat d’una renovació del vell edifici, tant pel que fa a les zones annexes, d’assaig i administratives, com a les localitats i l’acústica. Un projecte polèmic, que traslladà temporalment la companyia a l’auster Schiller Theater durant

set anys i que, d’un pressupost inicial de 250 milions d’euros, s’ha acabat enfilant fins als 400. Més enllà de polèmiques econòmiques i polítiques, s’ha aprofitat la reforma, tot mantenint-ne el disseny original, per elevar el sostre de la sala 5 metres i augmentar així la reverberació d’1,1 a 1,6 segons;

s’ha reduït el nombre de localitats eliminant-ne les de poca visibilitat. El concert inaugural, posposat en diverses ocasions, va tenir lloc el 7 de desembre de 2017. Barenboim, al capdavant de l’Staatskapelle, va repassar la història de l’Òpera a través d’obres de Mendelssohn, Strauss i Boulez.

BERLÍN, CAPITAL MUSICAL

Berlín és la ciutat de les tres òperes. La Lindenoper, la Deutsche Oper i la Komische Oper, un luxe que cap altra capital musical es pot permetre. No només perquè totes tres tenen estàndards de qualitat envejables, sinó perquè, a més, cadascuna arrossega una trajectòria i idiosincràsia pròpies.

♦ La Deutsche Oper va néixer a Charlottenburg, en aquell moment ciutat independent i actualment barri senyorial de Berlín, el 1891 i per iniciativa privada. Va constituir tot un camp de

batalla entre Goebbels i Goering durant el Tercer Reich. Amb la divisió de la ciutat va esdevenir l'Òpera de l'RFA.

♦ La Komische Oper ha estat, tradicionalment, el teatre d'òpereta de la ciutat, però els darrers anys, amb les aportacions artístiques de Kirill Petrenko i Barrie Kosky, ha esdevingut un centre dinamitzador musical de primer nivell, tot alternant repertoris amb una gosadia i creativitat envejables. N'és una prova la darrera producció de *La flauta màgica* vista al Liceu.

UNA CITA INELUDIBLE

♦ Per als afeccionats a l'òpera, el motiu principal de peregrinació a l'Unter den Linden és escoltar l'Staatskapelle i Barenboim interpretant obres de Richard Wagner. En aquest sentit, el Festtage, que se celebra per Setmana Santa, acostuma a ser una cita ineludible. Enguany Barenboim hi dirigirà *Els mestres cantaires de Noremberg*, així com la poc habitual *Esposalles al monestir* de Prokófiev. L'oferta d'aquest petit festival es completa amb dos concerts de l'Staatskapelle, un dels quals amb Anna Netrebko interpretant àries de Verdi.

www.staatsoper-berlin.de

tucions operístiques de Berlín, a la qual cal afegir la Kroll Oper, esdevé un tema ineludible, per bé que, política i econòmicament complex. Finalment, la Deutsche Oper esdevindrà l'Òpera de l'Estat i la Lindenoper quedarà vinculada al land de Berlín, un luxe impensable en qualsevol país que no fos tan conscient del valor del seu llegat musical. Durant uns anys, Christian Thielemann dirigirà la Deutsche Oper i Barenboim convertirà l'Staatsoper en un referent operístic internacional gràcies a propostes ambicioses, com el cicle complet de les obres de Wagner en col·laboració amb el director d'escena Harry Kupfer. Una fita artística memorable que situà de nou l'Staatsoper entre les cases d'òpera més prestigioses del món. ▮

ACCENTS

PIANO

INVOCATIONS

Katia & Marielle Labèque

Obres de: Stravinsky i Debussy.

Deutsche Grammophon, 2016.

Debussy i Stravinsky, pedres angulars sobre les quals s'ha desenvolupat la música d'avantguarda dels segles XX i XXI, van mirar amb interès al passat a l'hora de

projectar la seva música cap al futur. Aquest és el cas de les dues obres que ens ocupen, els *Sis epígrafs antics* i *La consagració de la primavera*, que les germanes Labèque presenten en una versió per a dos pianos que, en les seves pròpies paraules, "ens permeten afegir elements de la partitura orquestral que no serien practicables al piano a quatre mans". Debussy s'inspirà en les *Chansons de Bilitis*, els poemes que Pierre Louÿs va escriure en estil clàssic. Stravinsky causà un bon terrabastall plasmant en música una sèrie de cerimònies de l'antiga Rússia. A partir de les importants diferències que presenten les dues obres, les Labèque proposen una aproximació similar al fons de cadascuna: dimensionen l'espai sonor mitjançant el traçat diàfan de cada element; omplen aquesta estructura amb un ús generós i mesurat de la ressonància; utilitzen l'absència de so com un element essencial; forgen l'esdevenir sòlid a través d'un sentit rítmic i mètric que no dona treva a l'oient, i dirigeixen la tensió amb contrastos d'intensitat. El resultat és un disc amb una potent retòrica interna, que ens permet entendre l'Stravinsky més salvatge a través del Debussy més reflexiu i a la inversa, i que ens connecta a ambdós autors amb un passat mític i un present on tot és possible. **Miquel Gené**

PER GAUDIR DE LES LABÈQUE I ESTABLIR PONTS MUSICALS I EMOCIONALS ENTRE STRAVINSKY, DEBUSSY I EL NOSTRE TEMPS.

"L'ENYORANÇA DEL PASSAT SEMBLA INQÜESTIONABLE, PERÒ S'ENTÉN COM QUELCOM INHERENT AL TEMPS PRESENT"

SIMFÒNIC

SERGUEI RACHMÀNINOV

Simfonies 1-3. Danses simfòniques

London Symphony Orchestra. Dir.: Valery Gergiev. LSO, 2018.

Opulència sonora i una clara voluntat per fomentar els contrastos tímbrics i apostar pel color són característiques de les *Simfonies* de Rachmàninov en la versió de Valery Gergiev. S'aprecia ja a l'inici de la *Primera Simfonia* la construcció d'un discurs desacomplexadament postromàntic que no qüestiona la tradició, sinó que sembla reivindicar-se custodi de la *grandeur* de la forma

d'èpoques anteriors. Amb tot, aquest anhel no es percep vacu en les versions del mestre rus: la respiració de la corda és àmplia, dona cabuda a les fustes, destacades i amb personalitat pròpia. El to èpic no és excessiu, però sí prou explícit, suficient com per identificar la proposta de Rachmàninov. A pesar de retrobar aquí i allà un tema en essència sinistre —el medieval *Dies irae*—, el to predominant de les seves obres no és crític. L'enyorança del passat sembla inqüestionable, però s'entén com quelcom inherent al temps present, temps mancat de models que alhora s'intueixen invariables. Aquestes obres, en la versió de la London Symphony Orchestra, generoses en recursos i registres, són també reveladores d'una estètica que ens és propera: la de la música espectacular, apropiada per a la narració de situacions cinematogràfiques a partir de la suggestió d'emocions, i fins i tot trames de considerable extensió (arriscant-se, però, a la pèrdua d'atenció per part de l'oient que no presència la interpretació en viu). Gergiev aconsegueix aquell to grandiloqüent en diàleg amb la tradició i el folklore musical. **Jacobo Zabalo**

AGRADARÀ, I MOLT, ALS AMANTS DEL SIMFONISME POSTROMÀNTIC, JA QUE LA PROLIFERACIÓ MUSICAL D'AFECTES ÉS GESTIONADA PER UN MESTRE EN OBRES AMBICIOSES.

SIMFÒNIC

CAMILLE THOMAS

Saint-Saëns - Offenbach

Camille Thomas, violoncel. Orchestre National de Lille. Dir.: Alexandre Bloch. Deutsche Grammophon, 2017.

La jove violoncel·lista Camille Thomas ofereix una lectura molt convincent de l'expressiu *Concert núm. 1, en La menor*, op. 33 de Camille

Saint-Saëns. En la seva primera gravació per a la coneguda discogràfica alemanya demostra profunditat i una gran varietat de registres. El virtuosisme que una peça com aquesta exigeix no sembla afectar-la. Amb tota naturalitat assumeix el repte, fet evident en la seva manera d'atacar la partitura. Ho fa amb decisió, sense defugir el protagonisme. Val a dir, a més, que s'hi aprecia una entesa més que satisfactòria amb l'Orchestre National de Lille, sota la direcció dinàmica i precisa d'Alexandre Bloch. A tots aquests elements cal afegir la presa de so excel·lent que caracteritza l'enregistrament. Un disc destacable, així mateix, per la selecció d'obres que complementen el *Concert per a violoncel*. Algunes són del mateix Saint-Saëns, compostes per a un conjunt orquestral inferior en efectius, com la *Suite per a violoncel i orquestra*, op. 16b o una fantàstica transcripció de "Mon cœur s'ouvre à ta voix", de l'òpera *Samson et Dalila*. Gairebé sense sortir-se del context compositiu, diverses obres de Jacques Offenbach completen la proposta: la cèlebre "Barcarolle" de *Les contes d'Hoffmann*, la bella *Introduction, Prière i Boléro per a violoncel i orquestra*, op. 22, una peça poc enregistrada amb el títol de *Les Larmes de Jacqueline*, op. 76/2, o la cançó *Je suis Brésillien*, amb la col·laboració d'intèrprets de la talla del violinista Nemanja Radulovic o el tenor Rolando Villazón, que interactuen de forma còmplice amb la violoncel·lista.

Jacobo Zabalo

ESPECIALMENT IDONI PER A AQUELLS QUE VOLEN DESCOBRIR PECES POC INTERPRETADES, GUIATS PER MÚSICS DE PRIMER NIVELL.

"EL QUARTET CASALS OPTA PER TRASLLADAR L'ATREVIMENT COMPOSITIU DE BEETHOVEN, LA SEVA INTEL·LIGÈNCIA I COMPLEXITAT COM A CREADOR JA DES DELS PRIMERS QUARTETS"

MOLINA VISUALS

CAMBRA

QUARTET CASALS

Quartets per a corda de Beethoven (1)

Harmonia Mundi, 2018.

Amb raó es tendeix a pensar que la màgia del directe no pot ser captada en estudi, ni, per tant, reproduïda en un espai privat. Lluny de ser un axioma infal·lible, l'afirmació requereix una matisació en el cas del Quartet Casals. En aquesta primera entrega de la integral dels *Quartets per a corda* de Beethoven, es retroba la praxi tantes vegades apreciada sobre l'escenari gràcies a una presa de

so excel·lent. Inclús si l'experiència de la *live performance* és insubstituïble, la gravació—d'una transparència ben mesurada, que no exagera el protagonisme dels respectius instruments— recrea les condicions d'audició de la sala de concerts. La precisió, l'entesa entre els membres del quartet i la confluència temporalment impecable no sona artificiosa, producte de la manipulació o les repeticions; ni la fogositat i empena, fruit d'un moment d'inspiració, o encoratjada de forma poc natural. Una de les novetats d'aquest primer recull és que compila *Quartets* d'èpoques disperses, en lloc d'ordenar-los (en cadascuna de les tres entregues) segons criteris estrictament cronològics. Fa temps que els estudiosos s'han posat d'acord en la separació en períodes en Beethoven, però cal recordar que l'home és sempre *un*, per molt que evolucioni i moduli el seu discurs. En aquest sentit, el Quartet Casals opta per traslladar l'atreviment compositiu de Beethoven, la seva intel·ligència i complexitat com a creador ja des dels primers *Quartets*, fins i tot si no hi trobem el caràcter visionari i atemporal dels últims, ni la portentosa maduresa dels del període intermedi, plasmada sense anar més lluny en el primer dels *Razumovsky*, op. 59. Els músics, que tantes vegades hem tingut el plaer d'escoltar en directe, es llueixen en els passatges de polifonia intrincada i en les declamacions prebrahmsianes, tot celebrant una dialèctica mai igualada. El vertigen es gaudeix als *Quartets* més transcendents i d'esmolada dramaturgia—el cas de l'opus 135, en què Beethoven planteja una qüestió ontològica, tan abstracta i concreta com: *Muss es sein?*—, però també s'intueix en aquells d'aroma postclàssic—l'opus 18, núm. 4—, que alterna passatges juganers amb d'altres impregnats d'una serietat inequívoca. **Jacobo Zabalo**

ABSOLUTAMENT RECOMANABLE *URBI ET ORBE*. AQUEST TRIPLE CD DEDICAT ALS QUARTETS DE BEETHOVEN INAUGURA UNA INTEGRAL QUE ES SOSPITA DE REFERÈNCIA ABSOLUTA.

SIMFÒNIC

MENDELSSOHN

Simfonia núm. 2, "Lobgesang"

Lucy Crowe, Michael Spyres, Jurgita Adamonyte. London Symphony Orchestra & Monteverdi Choir. Dir.: John Eliot Gardiner. LSO, 2017.

Les col·laboracions de John Eliot Gardiner amb conjunts que no formen part de l'univers de la música antiga deparen sorpreses desiguals, algunes dignes de menció. És el cas del present disc, dedicat a Felix Mendelssohn, en què la London Symphony Orchestra tracta de mostrar-se versàtil: puntual en els atacs i generalment vivaç, si bé potser massa lleugera, en

la decantació d'emocions romàntiques. En qualsevol cas, l'especificitat d'aquesta "simfonia cantata" que requereix de la participació profusa de cor i solistes suposa una fita en la producció de Mendelssohn: composta per commemorar la invenció de la impremta, incorpora fragments escollits de la Bíblia luterana (la traducció de Luter va ser un dels llibres que més es va beneficiar de les possibilitats de la impremta de caràcters mòbils), que ressonen amb una rotunditat sensacional. Potser Gardiner no és el més radical dels directors que ens han ensenyat a escoltar la música d'acord amb els estàndards d'època, però té una capacitat única per escenificar amb el just dramatisme allò que els textos apunten. L'espiritualitat del "Cant de lloança" (*Lobgesang*) es fa palesa a la declamació àgil i sense fissures del Monteverdi Choir, que confirma l'admiració que Mendelssohn sentí per Bach. Els solistes –Lucy Crowe, soprano; Jurgita Adamonyte, *mezzo*, i Michael Spyres, tenor– brillen al nivell esperat, la qual cosa tanca el cercle d'una obra concebuda com a itinerari espiritual per diferents afeccions de l'ànima, incloent-hi l'angoixa. La possibilitat d'una realitat sinistra és, però, transcendida en el joïós *Die Nacht ist Vergangen*. **Jacobo Zabalo**

INTERESSANT PER DESCOBRIR UNA PEÇA SIMFÒNICA QUE NO SEMPRE HA ESTAT VALORADA EN LA JUSTA MESURA, AQUÍ AMB LA COL·LABORACIÓ D'UN DELS CONJUNTS MÉS EXCEPCIONALS, EL MONTEVERDI CHOIR.

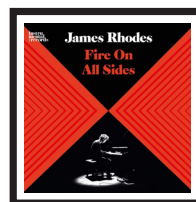
"L'ESPIRITUALITAT DEL «CANT DE LLOANÇA» (LOBGESANG) ES FA PALESA A LA DECLAMACIÓ ÀGIL I SENSE FISSURES DEL MONTEVERDI CHOIR, QUE CONFIRMA L'ADMIRACIÓ DE MENDELSSOHN PER BACH"

PIANO

JAMES RHODES

Fire on all sides

Obres de Beethoven, Chopin i Rachmàninov. Instrumental Records, 2017.

Consagrat com un fenomen cultural de masses, més enllà de l'àmbit de la pròpia música clàssica, James Rhodes representa una

inspiració real per a moltes persones en situació de vulnerabilitat o amb històries de gran duresa, que el seu exemple de superació ha tornat més suportables. El poder taumatúrgic de la música ha estat reivindicat per Rhodes en la seva biografia, un fulgorant *best-seller*, i és recordat així mateix en les actuacions en directe, moltes de les quals programen precisament les obres gravades en *Fire on all sides*. Els noms dels compositors aquí reunits no causaran cap tipus de sorpresa, es tracta dels fars de la creativitat pianística, al seu torn intèrprets excel·lents, com és el cas de Beethoven, Chopin o Rachmàninov. En la línia del que ha mostrat en altres ocasions, Rhodes no llueix una tècnica de virtuós, ni pretén mostrar una talla sobrehumana; molt al contrari, les seves versions, assossegades, potencien l'aspecte més humà de la creació. Busca la reproducció amable de les diferents línies melòdiques, com per fer-les accessibles a la majoria d'oïdes sense trair-ne el potencial. En aquest sentit, la fama d'*enfant terrible* i les comparacions amb Glenn Gould haurien d'entendre's com a reclams, fàcils i positivament indemostrables. Ja que el que es desprèn del seu pianisme no és una personalitat controvertida ni unes maneres trencadores en l'elecció dels *tempi* i la pulsació, sinó un esforç per clarificar al màxim, amb versions diàfanes que acosten la música al gran públic. **Jacobo Zabalo**

PER A AQUELLS QUE VOLEN APROPAR-SE A ALGUNES DE LES PRINCIPALS CREACIONS PER A PIANO DES D'UNA PERSPECTIVA QUE PRIORITITZA LA CLARETAT DE LES LÍNIES MELÒDIQUES.

SIMFÒNIC

YOO - ASHKENAZY

Tchaikovsky

Esther Yoo, violí. Philharmonia Orchestra.
Dir.: Vladimir Ashkenazy. *Deutsche Grammophon*, 2017.

Una de les creacions de Piotr I. Txaikovski més gravades i programades a les sales de concerts pel seu virtuosisme i pel lirisme de les melodies –que

reben un tractament orquestral a l'altura de les seves *Simfonies* més celebrades– és el *Concert per a violí en Re major*, op. 35. Obra majestuosa, en què es potencia el paradigmàtic enfrontament del solista i la massa instrumental, amb una sobreabundància de sentiment típicament romàntica. El violí hi evidencia un anhel d'emancipació que el porta a sobresortir, a través d'un discurs ple de desafiaments tècnics. D'aquí ve que s'hagi convertit en una peça que posa a prova els millors intèrprets. Esther Yoo, jove violinista sud-coreana, compta amb el tracte atent de Vladimir Ashkenazy, al capdavant d'una efectiva Philharmonia Orchestra. L'enregistrament d'aquest *Concert* es completa amb peces vistoses del mateix Txaikovski –en alguns casos no menys populars, com les extreïtes d'*El llac dels cignes*–, amb protagonisme reservat explícitament a la solista. A més d'una tècnica privilegiada, que li permet declamar la partitura amb gran naturalitat, Esther Yoo demostra una gran maduresa interpretativa. No es precipita, ni cau en el parany de l'exhibicionisme. Una contenció que resulta especialment apropiada tenint en compte el calat emocional de les peces de Txaikovski seleccionades en la present gravació, entre les quals es troba la menys coneguda, però interessant *Sérénade mélancolique per a violí i orquestra*, op. 26.

Jacobo Zabalo

IMPERDIBLE PER A QUI AGRADIN LES

COMPOSICIONS PER A VIOLÍ O LA MÚSICA DEL ROMANTICISME TARDÀ.

“LA SUMPTUOSITAT I LA PRECISIÓ AMB QUÈ ARTICULA EL DISCURS SONOR RESULTEN COMMOVEDORES, TANT EN LES SEVES VERSIONS DE PECES CLÀSSIQUES COM EN LES ADAPTACIONS DE TEMES MODERNS”

CAMBRA

SHEKU KANNEH-MASON

Inspiration

Sheku Kanneh-Mason, violoncel. Obres de Xostakóvitx, Leonard Cohen, Bob Marley. *Decca*, 2018.

¿Pot un disc protagonitzat per un instrument solista com el violoncel, disc en què s'interpreten algunes peces del repertori clàssic –el *Primer Concert* de Dmitri Xostakóvitx– ser alhora recomanable per a qualsevol oient –en la mesura que incorpora així mateix versions de temes de Leonard Cohen o Bob Marley– per tal que tingui una mínima predisposició a l'obertura en

termes de gustos musicals? La pregunta és pertinent, creiem, ja que revela una dificultat real, apunta a la línia invisible però precisa que massa sovint separa l'àmbit de la clàssica –entesa com a música seriosa– de la resta de gèneres, molts dels quals es troben en l'actualitat englobats pel pop, dins de l'àrea del mer entreteniment. Potser per emfatitzar el fet que es tracta d'una proposta per a tots els públics, la coberta del disc mostra un jove somrient, vestit *casual*, en un racó d'un paisatge urbà qualsevol, a penes mostrant el sensacional instrument antic (Amati Fratelli, del 1610) que empra en la gravació. Sheku Kanneh-Mason no es ven *a priori* com l'estrella, l'escollit que elimini aquella frontera entre gèneres musicals i permeti el transvasament definitiu –la lliure circulació d'un públic que gaudeixi amb la música *tota*–, però no seria estrany que aconseguís convèncer uns i altres. La sumptuositat i la precisió amb què articula el discurs sonor resulten commovedores, tant en les seves versions de peces clàssiques com en les adaptacions de temes moderns. Altres referents culturals del jove intèrpret, presents en el disc de debut –eloqüentment titulat *Inspiration*– assenyalen al mestre Casals.

Jacobo Zabalo

RECOMANAT PER ALS AMANTS DEL VIOLONCEL, PERÒ TAMBÉ PER A TOT AQUELL QUE VULGUI ASSISTIR A LES PRIMERES PASSES D'UN JOVE TALENT, QUE JA HA REBUT ENCÀRRECS DE RELLEVÀNCIA.

"EL FINAL DE LA SONATA CLAR DE LLUNA SUPOSA UN VERITABLE EXERCICI DE PRESTIDIGITACIÓ: MURRAY PERAHIA DESPLEGA EL «PRESTO AGITATO» SENSE CAURE EN LA CONFUSIÓ"

PIANO

MURRAY PERAHIA

Beethoven

Murray Perahia, piano. *Sonates de Beethoven*. Deutsche Grammophon, 2018.

La maduresa interpretativa de Murray Perahia es confirma amb brillantor en la present gravació, dedicada a dues de les *Sonates* més mítiques de Ludwig van Beethoven. La *Hammerklavier* és un veritable cavall de batalla, reconeix Perahia al fil de l'opinió de Beethoven, el qual va predir

les conseqüències de la seva complexitat. Una sonata exigent tant pels passatges intricats com pel grau de concentració que requereixen les constants variacions dels *tempi* en els moviments d'obertura i clausura. A més, Beethoven sembla convidar a la pràctica d'un *rubato* extàtic al moviment lent, summament extens (fins al punt que en algunes versions arriba a superar els vint minuts de durada). Cal reconèixer que la lectura de Perahia és en general més vivaç, la qual cosa n'afecta l'expressivitat, que minva discretament. Potser més impactant sona la *Clar de Lluna*, composició popular pel moviment d'obertura, que suggereix aquell sobrenom descriptiu i que deriva en un breu "Allegretto", moviment que el mateix Beethoven va titllar de "*flor entre dos abismes*". Ja que és el final d'aquesta sonata *quasi una fantasia* un veritable exercici de prestidigitació. Murray Perahia desplega el "Presto agitato" sense caure en la confusió, evita l'amuntegament de notes inclús si discorre per la senda escarpada –costa avall– i fent que aquesta experiència vertiginosa resulti satisfactòria per a l'oient. El llibret del disc conté algunes valuoses opinions de l'interpret, en què es reflecteix l'enigmàtica vigència de les obres de Beethoven: "*música que encara suposa un desafiament, ja que un pot aprofundir més i més en els misteris que atresora*". **Jacobo Zabalo**

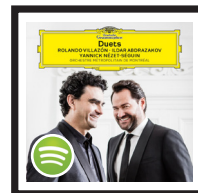
PER ALS INCONDICIONALS DEL GENI DE BONN I PER A AQUELLS QUE VULGUIN GAUDIR DE VERSIONS TÈCNICAMENT SOLVENTS, SI BÉ NO ESPECIALMENT APASSIONADES.

ÒPERA

VILLAZÓN-ABDRAZAKOV

Duets

Rolando Villazón, tenor. Ildar Abdrazakov, baix. Orchestre Métropolitain de Mont-real. Dir.: Yannick Nézet-Séguin. Fragments d'òperes de Bizet, Boito, Donizetti, Verdi, Gounod, Lara i Hermann. *Decca*, 2017.

Un avantatge que té el concepte *star system* és que estalvia explicacions. Un hom exposa visiblement el nom de figures recone-

gudes al mercat mediàtic i gairebé no cal afegir-hi res més. El focus poderós que emeten aquests noms il·lumina un argumentari que ja ho diu tot. En gran mesura aquest és el cas d'aquest producte discogràfic en focalitzar la seva realitat en tres noms que formen part destacada del concepte. Tanmateix aquest focus, a més d'il·luminar també pot enlluernar i això ens pot menar a conculcar la visió més exacta del detall, de la part menys perceptible. Part que, a més, pot aportar dosis de substància valuosa. Heus ací una dialèctica que ens ajudarà a valorar aquest producte. No cal dir que tres noms com els que protagonitzen el cedé configuren un reclam impactant que garanteix un ressò i una projecció ben greixats que segurament és l'objectiu principal dels dissenyadors o *inventors*. Però aquest focus no pot amagar una proposta musical atípica al món de la discografia lírica –duets de tenor i baix-baríton–; i aquí és on precisament el CD adquireix el seu major interès; en incloure un repertori potent i poc embafador hi ha un plus de matèria noble que a la fi n'esdevé l'atractiu més sòlid. Encara que al final la cosa s'espatlli en caure en la més pura concessió comercial amb les versions de *Granada* del compositor mexicà Alfredo Lara i d'*Ochi chernye*, la coneguda cançó popular russa *Ulls negres*, amb ajut mutu. Per si no havien quedat prou clares les intencions... **Jaume Comellas**

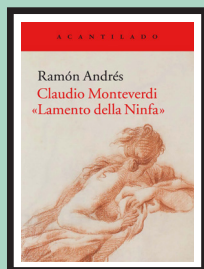
RECOMANAT PER A AMANTS DE VEUS OPERÍSTIQUES MASCULINES.

LLIBRE

CLAUDIO MONTEVERDI, 'LAMENTO DELLA NINFA'

Ramón Andrés

140 pàgines. Barcelona. Acanilado, 2017.

Quan arriben a les mans de Claudio Monteverdi les *Poesie* de Rinuccini i concretament la *canzonetta*, la inspiració del músic de Cremona el va portar a escriure una de les seves pàgines més reeixides. El *Lamento della ninfa* va formar part dels *Madrigals guerriers i amorosos*, la composició recopilada l'any 1638 que va ser dedicada a Ferran III d'Habsburg. La música plena de sentiment i la poesia delicada i bellíssima de Rinuccini han estat la base sobre la qual Ramón Andrés ha abocat novament tota la seva sensibilitat i saviesa en un homenatge meravellós a la cultura clàssica i a Monteverdi. Aquest llibre ve a explicar el retrobament de Monteverdi amb la seva nimfa, tot convertint-se alhora en un relat ple d'erudició i d'un altíssim contingut musicològic. Un llenguatge cuidat, expressiu, amb una constant referència a noms del passat, de Boccaccio als paisatges pintats per Caspar David Friedrich, de Plató a Gesualdo, de Ciceró a Castaldi, intèrpret de tiorba amic de Monteverdi. Són pàgines per llegir amb deteniment i gaudint de la seva prosa poètica i, ho repetim, de l'erudició de Ramón Andrés; capítols que malgrat la seva densitat literària i de referències a tants i tants autors avancen amb una naturalitat diàfana. Pouant en l'Antiguitat clàssica, en la música del Renaixement, Andrés ha ofert un dels homenatges més extraordinaris a la figura i la música de Monteverdi. Un llibre que com *El luthier de Delft* o el seu meravellós *Johann Sebastian Bach. Los días, las ideas y los libros*, ara esdevé un referent per a qui vulgui gaudir d'una literatura en majúscula exposada amb una bellesa estilística inqüestionable, fonament per a un contingut ple d'intel·ligència que ens permet apropar-nos sota una òptica plena d'originalitat a la figura de Monteverdi. **Lluís Trullén**

NO TE'L PERDIS, SI ETS ADMIRADOR DE LA MÚSICA DE MONTEVERDI
I DE L'ERUDICIÓ DE RAMÓN ANDRÉS.

Palau de la
Música Catalana
2018-2019

PHILIP GLASS

Cinc concerts per explorar
el catàleg minimalista de Glass,
amb un recital històric inclòs
del mateix compositor i pianista.

Entrades individuals ja a la venda.
Abona't als 5 concerts del cicle Philip Glass
per 96 euros.

DIMARTS 15.01.19, 20 h
Vikingur Ólafsson, piano

DISSABTE 11.05.19, 18 h
Iveta Apkalna, orgue

DIMARTS 21.05.19, 20 h
Philip Glass
& Orfeó Català

DILLUNS 27.05.19, 20 h
Suzanne Vega
& Collegium Vocale Gent
—*Einstein on the beach*

DIMECRES 29.05.19, 20 h
BCN216 & Francesc Prat

www.palaumusica.cat | taquilles@palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de:

Ajuntament
de Barcelona
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

GOBIERNO
DE ESPAÑA
MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

FONS DE LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE CASTELLO D'EMPÚRIES CdE (I)

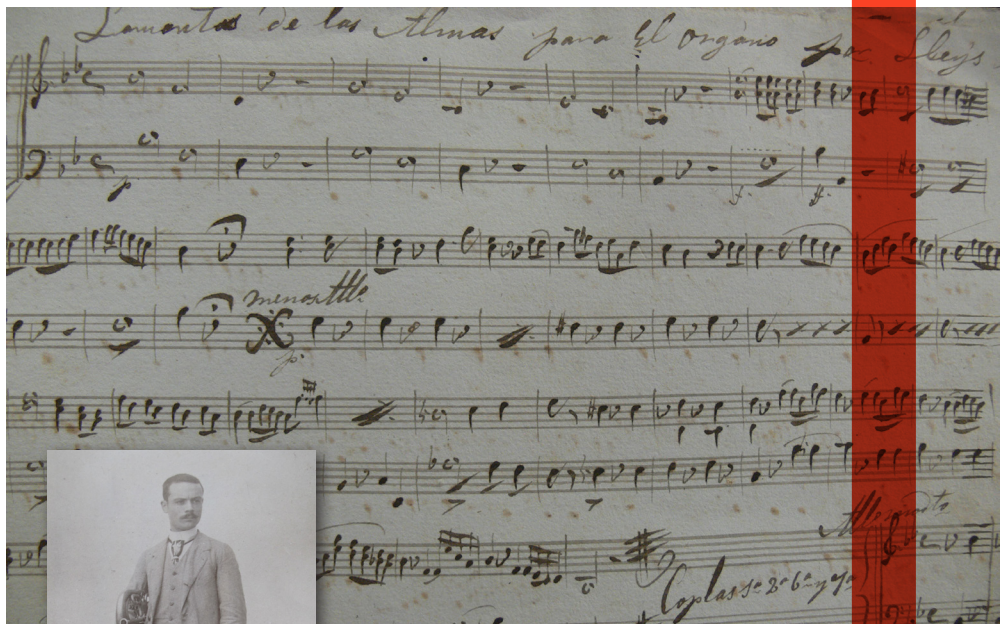
Text **Elena Salgado Cobo** · Fotografies IFMuC

El fons musical de la basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries (I) conté una col·lecció de 305 manuscrits –209 dels quals corresponen a obres d'autor i 96 a obres anònimes–, i una altra de 111 partitures impreses. En una data que desconeixem, l'antic fons musical de la basílica fou desmembrat en dues parts, la que es conserva a l'Arxiu Diocesà de Girona, objecte de l'actual catalogació, i una segona part –CdE (II)– que actualment està a la seu de l'Escola Municipal de Música Antoni Agramont de Castelló d'Empúries.

La col·lecció d'obres d'autor conté repertori compositiu dels mestres responsables de la capella, entre els quals destaquen Josep Anglada i Llovet, Josep Barba i Bendat, Narcís Casademont, Ramon Godó i Dagas, Joaquim Serratosa i Dalmau, Ignasi Giralt i Lleys, i el mestre Jaume Joan Lleys i Agramont (1803-1853), el qual va exercir una gran influència pedagògica a la comarca i en el context musical gironí; els seus tractats sobre composició i teoria musical van ser elogiats per Felip Pedrell. Lleys és considerat l'impulsor del que es podria anomenar l'escola musical empordanesa del segle XIX. Al fons del CdE (I) s'hi conserven, entre d'altres, 5 obres seves per a cor i orquestra.

El fons musical que ha perviscut fins als nostres dies ens parla de la puixança que havia tingut la basílica en èpoques anteriors, i de manera especial durant el segle XIX. La majoria del repertori conservat fluctua entre el segon terç del segle XIX i el primer del segle XX. Les successives guerres –des de la segona meitat del segle XVII fins a l'esclat de la Guerra Gran, al segle XVIII– van comportar la desaparició de molts dels seus documents, i les desamortitzacions i la Guerra Civil (1936-1939) van causar una davallada en la producció musical.

A banda dels músics esmentats, cal destacar les relacions que es van establir amb la vila i la vida musical que es

Pau Guanter (1871-1944), director de l'orquestra Els Rossinyols i la partitura de *Lamentació* de J. J. Lleys.

Castelló tenien com a objectiu les grans ciutats de Barcelona i Girona. El fons conté també obres dels mestres montseratins Benet Brell i Ramir Escofet.

Pel que fa a la recepció de repertori forà, s'hi constata l'habitual presència de música religiosa italiana del segle XIX, però també obres de Franck i Gounod, juntament amb còpies d'autors hispànics, com H. Eslava, així com del repertori polifònic que va promoure l'esperit cecilianista. El gènere popular també hi és present, tot i que en menor mesura, amb còpies de sarsueles, sardanes i fragments operístics de moda. Pel que fa a la música impresa, hi predominen els gèneres del repertori eclesiàstic espanyol, italià i francès de finals del segle XIX i principis del XX, al costat d'obres de M. Augé, M. Borrell, L. Brugarolas, M. de Ferrer i Manresa, D. Mas i Serracant, M. Pastó, B. C. Puig, J. Ribera, S. Ritort, L. Romeu, J. Sancho, J. M. Úbeda i A. Vicens.¹

desprenia de la basílica –com a centre de formació fins al final del segle XIX– amb músics que van formar les primeres orquestres de Castelló d'Empúries, com les d'Antoni Agramont i Pau Guanter, i d'altres que van prendre renom més enllà de les fronteres de la comarca, com Càndid Candi o els cosins Frigola. S'observa com les novetats que provenien de la capital i d'altres centres amb més recursos tenien la seva recepció a Castelló d'Empúries. El fons conserva còpies d'obres de mestres de Barcelona, Girona i Tarragona, i també algunes procedents de localitats més petites, com Figueres, Torroella de Montgrí, Vilanova i la Geltrú, Blanes i Igualada. A la inversa, molts músics de

¹ GREGORI I CIFRÉ, Josep Maria i SALGADO COBO, Elena. *Inventaris del fons musicals de Catalunya. Volum 7: Fons de la Basílica de Santa Maria de Castelló d'Empúries*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 2013.

MÚSICA ENCRUADA

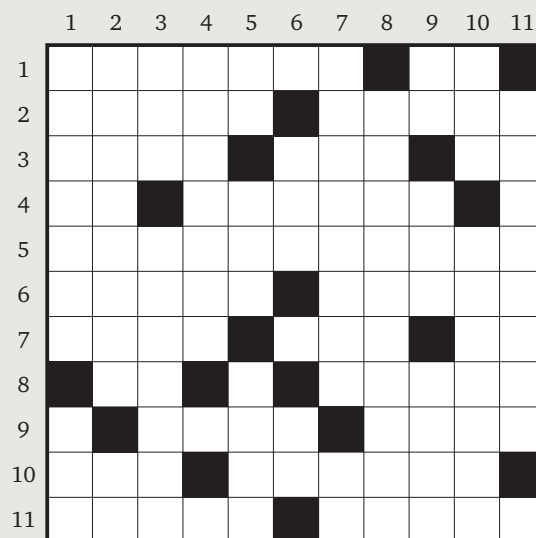
Horizontals

1. Peça que fa vibrar les cordes del piano. Disc dels anys seixanta. | **2.** Signe zodiacal operístic. Avantpassat de la guitarra. | **3.** Rep trepitjades i no és ballari. Dolça i apícola. Vibració que ens arriba a l'oïda. | **4.** Dues de timbal. Dues veus sonant alhora. Lletra vibradora. | **5.** Compositor de la *Italiana*. | **6.** Gènere musical afroamericà. Para la interpretació. | **7.** Dolents per a l'alè del tenor, bons per foragitar dràcules. Amor sense timbala zenital. Trompetistes Derrotats. | **8.** 440 Hz del revés. Un serpentó. Recreï del revés perdent el cap. | **9.** La major. Èpic i desordenat. Sessions de jazz. | **10.** Cançó cubana. Àcid desoxiribonucleic àcid desoxiribonucleic. | **11.** Interpretar. Frase musical emesa amb algun error.

Verticals

1. Instrument de percussió. Pollastre giratori. | **2.** Òpera d'Strauss. Dues timbales vistes des de l'orgue. | **3.** Triï i perdi el cap. Nascut a Nulles. | **4.** Àries respectades per la seva dificultat. Una batuta. La major. | **5.** Eduard Surinyac. Dones sense nota. Cançons de *hip-hop* fent la vertical. | **6.** A la finestra de l'aprenent de conductor. Diuen que en calen tots aquests per interpretar la *Vuitena* de Mahler. La major. Disc dels anys noranta. | **7.** Planta amb flors oloroses que apareix a *La sardana de les monges*. Nino Bravo. | **8.** Fer una claror tènue al vespre o a la matinada. | **9.** A un to de Si. De trinca. El nom d'en Lupu, gran pianista romanès. | **10.** En tens si se t'infecta la ferida. Hieràticament ha perdut les vocals. | **11.** Fragments de la cançó que es repeteixen. La major.

Núm. 365

Solucions Núm.364

1	V	I	O	L	A		V	I	O	L	I
2	I	T	A	L	I	A		A	N	I	N
3	O	P		A	L	E	V	I		C	I
4	L	O	B	U	L		I		R	E	C
5	A		O	T	O	F	O	N		I	I
6		V	R		C	O	L	I	S	S	A
7	D	A	N	I		N	O	R	O	T	
8	E	R	I		C	O	N	T	R	A	B
9		I	S	S	I	L	C		D		A
10	G	E		I	D	E	E	S		S	I
11	A	M	B	A		G	L	N	N		X

per Eduard V. Patsi

Solucions Batutem!

Núm. 5

V	I	O	L	I	B	A	C
X	I	O	F	O	N	H	
S	I	O	Q	F	U	E	E
T	S	T	L	A	U	T	
G	U	I	T	A	R	R	A
U	N	B	M	U	I	R	B
A	P	L	A	T	S	C	A
L	E	E	S	A	X	O	I

Frase amagada:

"Bach sí que és un miracle".

Palau de la
Música Catalana
2018-2019

PALAU PIANO

DIMECRES 21.11.18, 20 h
Iván Martín

DIMECRES 13.02.19, 20 h
Josep Colom

DILLUNS 25.02.19, 20 h
Valentina Lisitsa

DIMECRES 06.03.19, 20 h
Grigory Sokolov

DIMARTS 26.03.19, 20 h
Javier Perianes

DILLUNS 20.05.19, 20 h
Benjamin Grosvenor

DIMARTS 04.06.19, 20 h
Nelson Goerner

DILLUNS 01.07.19, 20 h
Lucas & Arthur Jussen

Abona't als 8 concerts de Palau Piano per 185 euros.

Preus especials en abonaments i entrades per a menors de 35 anys

www.palaumusica.cat | taquilles@palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de:

CATALUNYA MÚSICA

TRANSMISSIONS EN DIRECTE

OCTUBRE

Dijous 11 d'octubre

De les 20.00 a les 23.00 h
(en directe)

Gran Teatre del Liceu

TEMPORADA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU, 2018-19

Vincenzo Bellini: *I puritani*, òpera en tres actes. **Pretty Yende**, Javier Camarena, Mariusz Kwiecien, Marko Mimica, Gianfranco Mon-tresor, Emmanuel Fardalo i Lidia Vinyes-Curtis. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu.
Dir.: Christopher Franklin. (180m)

Dissabte 20 d'octubre

De les 20.00 a les 22.45 h
(en directe)

Gran Teatre del Liceu

TEMPORADA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU, 2018-19

Leonard Bernstein: *Candide*, òpera còmica en dos actes. Paul Appleby, Meghan Picerno, Kevin Burdette, Josep-Ramon Olivé, Doris Soffel, Inés Moraleda, Chris Merritt i Jordi Boixaderas. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu.
Dir.: John DeMain. (150m)

Diumenge 21 d'octubre

De les 11.00 a les 13.00 h
(en directe)

Auditori de Barcelona

TEMPORADA DE L'OBC, 2018-19

Sofia Gubaidulina: *The light of the end*. Anton Bruckner: *Simfonia* núm. 9, en Re m. Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.
Dir.: Robert Trevino. (120m)

Diumenge 28 d'octubre

De les 11.00 a les 13.00 h
(en directe)

Auditori de Barcelona

TEMPORADA DE L'OBC, 2018-19

Leonard Bernstein: *Mass* (Mis-sa), peça teatral per a cantants, instrumentistes i ballarins. William Dazeley, bariton. Cor Madrigal. Cor Lieder Càmera. VEUS - Cor Infantil Amics de la Unió. Cor de Teatre. Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya. Orquestra Simfònica de l'ESMUC.
Dir.: Clark Rundell. (120m)

NOVEMBRE

Diumenge 4 de novembre

De les 11.00 a les 13.00 h
(en directe)

Auditori de Barcelona

TEMPORADA DE L'OBC, 2018-19

Clara Schumann: *Moviment de concert per a piano i orquestra en Fa m.* Wolfgang Amadeus Mozart: *Concert per a piano i orquestra* núm. 21, en Do, KV 467. Felix Mendelssohn: *Simfonia* núm. 3, en La m, op. 56, "Escocesa". Hannes Minnaar, piano. Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.
Dir.: Jan Willem de Vriend. (120m)

Diumenge 18 de novembre

De les 11.00 a les 13.00 h
(en directe)

Auditori de Barcelona

TEMPORADA DE L'OBC, 2018-19

Olivier Messiaen: *Les offrandes oubliées*, meditació simfònica per

a orquestra. Ludwig van Beethoven: *Concert per a piano i orquestra* núm. 4, en Sol, op. 58. Hector Berlioz: *Simfonia Fantàstica*, op. 14. Garrick Ohlsson, piano. Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.
Dir.: Sylvain Cambreling. (120m)

Dimarts 20 de novembre

De les 20.00 a les 21.45 h
(en directe)

Gran Teatre del Liceu

TEMPORADA DEL GRAN TEATRE DEL LICEU, 2018-19

Leoš Janáček: *Kátia Kabánova*, òpera en tres actes. **Patricia Racette**, Vladimir Ognovenko, Nikolai Schukoff, Rosie Aldridge, Francisco Vas, Antonio Lozano, Michaela Selinge, Josep-Ramon Olivé, Mireia

Pintó i Marisa Martins. Orquestra Simfònica i Cor del Gran Teatre del Liceu.

Dir.: Josep Pons. (105m)

Dimarts 27 de novembre

De les 20.00 a les 21.30 h
(en directe)

Palau de la Música Catalana

CLOENDA D'EL PRIMER PALAU 2018

Gabriel Fauré: *Le secret*. Claude Debussy: *Beau soir, C'est l'extase*. Yoshinao Nakada: *Sakura Yococh*. Richard Strauss: *Alerseeelen, Zueignung*. Robert Schumann: *Sehnsucht* Hugo Wolf: *Kennst du das land wo die Zitronen blühen*. Xavier Montsalvatge: *Cinco canciones negras*. Leonard Bernstein: *I hate music!*, *La Bonne cuisine*. Mercedes Gancedo, soprano. Beatriz Miralles, piano. (90m)

SUBSCRIU-TE

I GAUDEIX DE
LA MILLOR INFOR-
MACIÓ MUSICAL
I DE DESCOMPTES
EN CONCERTS

20€
PER UN ANY
(PAPER)

10€
PER UN ANY
(DIGITAL)

25€
PER UN ANY
(PAPER + DIGITAL)

**REVISTA
MUSICAL
CATALANA**

WWW.REVISTAMUSICAL.CAT

Els abonats als cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música gaudeixen d'un 30 % de descompte en el preu de subscripció a la «Revista Musical Catalana». D'altra banda, els subscriptors de la «Revista Musical Catalana» tenen dret a un 20 % de descompte en la compra de dues entrades per concert a les taquilles del Palau de la Música Catalana, per als següents cicles de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música de la temporada 2018-19: Palau Grans Veus, Bach, Piano, Cambra, Simfònics, Tardes, Cantates de Bach, Cicle Coral, Cicle Cor de Cambra del Palau, Concert de Sant Esteve, Intèrprets Catalans, Concerts Familiars, El Primer Palau, Orgue al Palau, Estiu al Palau, ECHO Rising Stars i ONCA.

Més informació: www.revistamusical.cat/subscripcions

ANTONI LLENA ~ ARTISTA PLÀSTIC

“IDENTIFICO ELS SONS AMB ELS COLORS”

17 DE FEBRER
DE 2019 MELODIES
DE COLORS, TALLER
D'EXPERIMENTACIÓ
ARTÍSTICA
AL PETIT PALAU

DEL 14 DE
FEBRER
AL 19 DE MARÇ
DE 2019
EXPOSICIÓ
AL PALAU
DE LA MÚSICA

Diu “no tenir instint musical”, però quan escolta música identifica els sons amb els colors i “delira de plaer” destriant allò que cada instrument li suggereix. I és que com a artista plàstic que és, percep i concep la música com una realitat mental.

TEXT Sílvia Díez FOTOGRAFIA Laia Serch Muni

A partir del 14 de febrer vinent el Palau de la Música Catalana acollirà una exposició d'obres d'Antoni Llena, pioner en l'art pobre i efímer a Catalunya a mitjan anys seixanta. “Em plau que el Palau s'obri a disciplines artístiques diverses. L'edifici mateix és un exemple magnífic d'integració de les arts. Resoldre la col·laboració que m'han demanat m'és un negoci i mentre encara he de decidir què fer, em moc en una nebulosa d'idees sense deixar que es concretin”, confessa Antoni Llena, que també dona voltes a com ha de ser el taller d'experimentació artística previst per als més menuts al Petit Palau.

SÍLVIA DÍEZ: ¿Ajudem prou els infants a desenvolupar el seu vessant artístic?

ANTONI LLENA: Llegeixo una biografia magnífica de Joan Miró, escrita per en Josep Massot, titulada *El nen que parlava amb els arbres*. M'emociona veure les dificultats que hagué de superar Joan Miró per imposar-se com a artista: de primer, batallant contra la incomprensió familiar i, en acabat, encarant-se a la indiferència del món. Unes dificultats molt fructíferes, però que el sumiren en una gran solitud. Em penso que avui privem els infants de desenvolupar un hipotètic vessant artístic per l'excés de protecció amb què els ofeguem. Els fem creure que l'art és una cosa divertida, un joc sense regles en què tot és permès... Però l'art neix de la foscor, de les ganes de “volar-hi veure”. A casa meua no hi havia cap quadre, però el dia que tot sol vaig anar a veure una exposició de pintura, una part del meu cervell es va estimular i la meua individualitat va començar a reflexionar des dels meus propis ulls. Tot és força misteriós! És possible que educar els infants consisteixi també a anar-los descobrint... A fer-los desperts als misteris que els envolten...

SD: Quina diria que és la funció de la pintura, l'escultura i la música? ¿Ens ajuden a connectar amb la transcendència?

ALL: Tenim cinc sentits i cada un ens ofereix informacions diferents i sovint contradictòries. A voltes allò que és bell als ulls és verí a la boca... La pintura, l'escultura, la música parlen de coses que les paraules no saben dir. Aquestes arts s'adrecen directament a l'ànima des dels sentits. Potser la funció d'aquestes manifestacions artístiques no és altra que la de transcendir el valor material que socialment donem a la funcionalitat, entesa com una actitud merament pràctica. Mentre li preparaven la cicuta, Sòcrates estava aprenent una ària de flauta. “De què et servirà?”, li van preguntar. “Per saber-me aquesta ària abans de morir”, va respondre. Heus ací la funcionalitat de l'art!

SD: Com és la seva relació amb la música?

ALL: La meua relació amb la música és complexa. La música, a diferència de la pintura,

no m'arriba de manera immediata. Un quadre, l'entenc de seguida, però la música, no. Em cal esforç per gaudir-ne. No tinc instint musical. Tenia un company d'estudis que venia d'un entorn rural que no afavoria la sensibilitat artística. Quan tenia dotze anys un professor li va fer escoltar un concert de Bach. Era la primera vegada que sentia música clàssica i es va posar a plorar d'una manera sentida. Va descobrir de cop que tot ell era instint musical. A mi això únicament em passa amb la plàstica. La primera vegada que vaig veure un “Picasso” al natural el vaig sentir esclatar com un tro dins les orelles. D'infant, quan escoltava per ràdio les *Poloneses* de Chopin, les percebia a la punta dels dits. Tinc molta sensibilitat als dits i això em duia a imaginar que seria un bon pianista, però, per a mi, el Do-Re-Mi-Fa-Sol encara és un secret que no sé desxifrar.

SD: Malgrat tot, l'entorn cultural en què s'ha mogut l'ha fet “porós a la música”...

ALL: Tot i tenir molts cedés i versions diverses d'una mateixa obra, darrerament em limito a sintonitzar Catalunya Música i a deixar-me sorprendre. Si bé la música m'arriba per l'orella, és a dir: acústicament, la concebo com una realitat mental. Identifico els sons amb els colors i deliro de plaer destriant allò que cada instrument em suggereix. Em trasbalsa la bellesa de la música i és la percepció física d'aquesta bellesa que m'omple l'esperit de goig.

SD: ¿Va a concerts habitualment?

ALL: Com més gran em faig, més tendeixo a simplificar i també més maniàtic em torno. Els estossos histèrics que provoca la foscor en el públic assistent a les sales de concerts m'allunyen de freqüentar-les. El component visual és per a mi molt important. Veure, posem per cas, *Elektra* d'Strauss o *Tristan und Isolde* de Wagner, dirigits per la batuta teatral de Patrice Chéreau; apreciar com la música, el text i l'escenificació es trenen amb gust i intel·ligència és per a mi un triple regal. Veure coreografiada a les ordres de Pina Bausch una partitura escrita per a instruments de banda municipal, és tocar el cel. ✍

Cat **M**úsica

Emociona't
amb Catalunya Música

amb la col·laboració

Obra Social "la Caixa"

PALAU 100

DIJOUS 25.10.18, 20 h
Cecilia Bartoli
—*La Cenerentola*
de Rossini

DIJOUS 08.11.18, 20 h
Murray Perahia, piano

DIJOUS 13.12.18, 20 h
Orquestra de Cambra de Zuric
& Daniel Hope
—*El Messies* de Händel

DILLUNS 28.01.19, 20 h
Balthasar Neumann Chor
und Ensemble
& Thomas Hengelbrock
—*Requiem* de Mozart

DIMARTS 05.02.19, 20 h
Renée Fleming, soprano

DIMARTS 12.03.19, 20 h
Daniil Trifonov, Orfeó Català,
Orquestra del Teatre Mariïnski
& Valery Gergiev

DIJOUS 14.03.19, 20 h
Gustav Mahler Jugendorchester
& Jonathan Nott
—*Tercera* de Mahler

DIMARTS 19.03.19, 20 h
Orquestra Simfònica Gran
Teatre del Liceu & Josep Pons
—*La consagració de la primavera*
d'Stravinsky

DIMECRES 24.04.19, 20 h
Monteverdi Choir
& Sir John Eliot Gardiner
—*Semele* de Händel

DIJOUS 09.05.19, 20 h
Orquestra Simfònica de Sant
Petersburg & Yuri Temirkànov
—Festival Txaikovski

DIJOUS 23.05.19, 20 h
Akademie für Alte Musik Berlin
—*Música aquàtica* de Händel

DILLUNS 27.05.19, 20 h
Suzanne Vega
& Collegium Vocale Gent
—*Einstein on the beach*
de Philip Glass
Palau 100+

DIJOUS 27.06.19, 20 h
Gustavo Dudamel,
Orfeó Català, Cor de Cambra
& Münchner Philharmoniker
—*Segona* de Mahler

Abonaments, itineraris d'iniciació a la clàssica, packs a mida i entrades ja a la venda.
Confecciona el teu propi itinerari entre més de 100 concerts de la temporada amb
descomptes a partir del 15%

www.palaumusica.cat | taquilles@palaumusica.cat | 93 295 72 07

Amb la col·laboració de: